

Alkaaley citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Alkaaley citaaboo ga alwaatey deede kaj ra Izirayel takaa jaami. Citaaboo maapno mana duwandi kala citaaboo hunday ra, zama nongu booboo ra a ga Izirayel alkaaley filla deede. Maapno ga cebe kaj alkaaley man'ti kala boroyaj kaj hinoo mana hun kala Irkoy do, de mo ngi goyo si kay ciityan hinne ga. Alkaaley man'ti kala boroyaj kaj a ga hin ka tee i mma jamaa kul juwal, wala i ma alkabiila foo juwal, wala i ma alkabiila booboo kaj goo šiitay ra kaa kabe ra. Alkaaley citaaboo ga hin ka zamnandi zamna hinza:

Ijinaa ga šelan hayey ga kaj tee waatoo kaj Izirayel borey ga koy goro Kanaq gandaa ra koy hala Žozuwe buuuroo ga (zamnaa 1.1—2.10).

Ihinkantoo ga takaa cebe kaj nda Irkoy ga jamaa kaa kabe ra ka boroyaj suuba k'i sanba ngi feeriyano se (zamnaa 2.11—16.31).

Ihinzantoo ga naamiroo cebe kaj tee Izirayel ra ka koy hala waatoo kaj ga Izirayel sintin ka duu kokoy (zamnaa 17.1—21.25).

Alkaaley citaaboo ra, hayaa kaj duu Izirayel si hun kala takaa kaj nda jamaa ga Irkoy dii. Waati kaj i si laadir Irkoy here, ngi taalammey g'i gurzugay, amma waati kaj i yee kate Irkoy ga k'a cee a ma ngi faaba, Irkoy g'i feeri. Waati booboo Izirayel ga baa nga ma koy tarayan gana wala ka dirja Irkoy yaamarey. Woo ra i ga kate ngi boj ga bone nda Irkoy mana kaj i se. Nongu kokorantaa ga cebe kaj alkabiilawey ga baa ngi ma cindi ngi boj ga bila Irkoy. Boro foo kul ma nga boj haa wala Irkoy hinoo cire nga ga baa nga ma bara wala nga boj hinoo cire.

Izirayel goro Kanaq gandaa ra

1 ¹Žozuwe buuyanoo banda ga, Izirayel borey na Abadantaa ibaayoo ceece ka nee: «Ir ra, may no ma tee ijinaa ka žigi ka koy Kanaq borey ga k'i wongu?»

² Abadantaa zaabi ka nee: «Žuda no ma tee ijinaa ka žigi ka koy, ay na gandaa daň kaboo ra.» ³Žuda nee nga armaa Simewoŋ se: «Kaa ay bande ir ma koy nongoo ra kaj *alkurraa n'a noo ya ne, ir ma Kanaq borey tangam. Woo banda ga, ay ga koy ni bande ni nongoo ra.» Simewoŋ koy a bande. ⁴Žuda žigi, Abadantaa na Kanaq borey nda Ferezi borey daň kabe ra, i na aru zenber woy (10.000) kar i ra Bezek.

⁵ I na Adoni-Bezek gar no din, i n'a wongu. Woo ra i na Kanaq borey nda Ferezi borey kar. ⁶ Adoni-Bezek zuru, i hanga a bande, i duu a, i na kobaaru hinkaa nda cew-ize beerey hinkaa dunbu. ⁷ Adoni-Bezek nee: «Kokoy woyye (70) kaj kobaarey nda cew-ize beerey dunbu ga meecindey kuuna kaj ga kaj ay jaadogoo ra. Goyoo kaj ay n'a tee, Irkoy na nga alhakoo kaa ay ra.» I n'a ka koy Žerizalem, a buu no din.

⁸ Žuda borey na Žerizalem wongu k'a dii, i n'i wii nda takuba ka nuune daň koyraa ra. ⁹ Woo banda ga, Žuda borey koy Kanaq borey wongu kaj ga goro tondi hondoo ra, nda Negew, nda hondey gandaa here. ¹⁰ Žuda koy Kanaq borey wongu kaj ga goro Hebron. Hebron maa žeenaa ti Kiryat-Arba. I na Šešay borey, nda Ahimaj borey, nda Talmay borey kar. ¹¹ A hun no din ka koy Debir borey wongu. Debir koyraa maa žeenaa ti Kiryat-Sefer. ¹² Kaleb nee: «Ay g'ay ize woyoo Aksa noo boraa se kaj ga Kiryat-Sefer kar k'a dii.»^a ¹³ Woo ga, Otniyel, Kenaz kaj ti Kaleb kayn'arao iz'arao koy a dii. Kaleb n'a noo Aksa a ma tee wandoo. ¹⁴ Waatoo kaj woyoo too kate Otniyel do, a n'a tusa a ma faari wiri nga baaba ga. Aksa sar ka zunbu nga farkaa ga, Kaleb nee a se: «Macin no n'ga baa?» ¹⁵ Aksa nee: «Gomni tee ya ne,

^a1.12 Žozuwe 15.16.

zama n'n'ay noo labu Negew gandaa kaj ra hari sii, ay noo hari dooyan mo.» Woo ga, Kaleb n'a noo beene hari dogey, a n'a noo ganda hari dogey.^b

¹⁶ Musa nzuraa man'ti kala Keni boro. Keni borey izey žigi ka hun Teenaypanjey koyraa^c ra, ngi nda Žuda borey ka koy Žuda saajoo ra, Arad se gurma, i koy goro jamaa bande.

¹⁷ Žuda koy, nga nda nga armaa Simewonj, i na Kanaq borey kar kaj ga goro Sefat. I n'i halaci sōy, i na koyraa maajoo daj Horma (maanaa «halaciyan»). ¹⁸ Žuda borey yee koyne ka Gaaza nda nga laamaa dii, i na Aškeloj nda nga laamaa dii, i na Ektroj nda nga laamaa dii. ¹⁹ Abadantaa goo Žuda borey bande, i na tondi hondoo dii, amma i mana hin ka gooroo gorokey gaaray, zama guuru torkayañ bara i kone. ²⁰ Hebroj nondi Kaleb se sanda takaa kaj nda Musa n'a har. A na Anak ize hinzaa gaaray a ra. ²¹ Benžamej borey mana Žebus borey kaj ga goro Žerizalem gaaray. Žebus borey goro Žerizalem Benžamej borey bande hala hō.

²² Haya kaj ti Isufi hugoo borey, i žigi ka Betel koyraa kar, Abadantaa goo i bande. ²³ I na boroyañ sanba i ma koy Betel monno, koyraa maa žeenañ ti Luz. ²⁴ Monnokey din dii aru foo kaj ga fatta koyraa ra, i nee a se: «Ir g'a wiri ni ga, m'ir cebe nongoo kaj nda boro ga huru koyraa ra, ir ga alhormo tee ma ne.» ²⁵ A na nongoo cebe i se kaj nda boro ga huru koyraa ra, Isufi hugoo borey na koyraa borey wii nda takuba, amma i na aroo nda nga hugoo kul naj. ²⁶ Aroo koy Heti borey gandaa ra, a na koyra cin no din kaj a na maajoo daj Luz. Maajoo woo da bara a ga hala hō.

²⁷ Manase mana Bet-Šeyaj nda nga koyra kanbey, nda Tanak nda nga koyra kanbey, nda Dor nda nga koyra kanbey, nda Ibleyam nda nga koyra kanbey, nda Megido nda nga koyra kanbey gaaray. Kanaq borey hin ka cindi gandaa woo ra. ²⁸ Waatoo kaj ra Izirayel hanse ka duu gaabi, i na Kanaq borey daj waazibi goy ra, amma i mana hin k'i gaaray k'i kaa gandaa ra.

²⁹ Efrayim mana Kanaq borey gaaray kaj ga goro Gezer. Kanaq borey cindi Gezer Efrayim game.

³⁰ Zabuloj mana hin ka Kanaq borey gaaray kaj goo Kitroj nda Nahalal, woo se Kanaq borey cindi koyrawey wey ra Zabuloj game, amma i n'i daj waazibi goy ra.

³¹ Ašer borey mana Ako borey, nda Sidoj borey, nda Alab borey, nda Akzib borey, nda Helba borey, nda Afik borey, nda Rehob borey gaaray. ³² Woo maaganda se Ašer borey goro Kanaq borey game, zama Ašer borey man'i gaaray. Kanaq borey no ka gay i ga goro gandaa ra.

³³ Neftali mana Bet-Šemeš borey gaaray, i mana Bet-Anat mo borey gaaray, i goro Kanaq borey game kaj gay i ga goro gandaa ra, amma Neftali na Bet-Šemeš borey nda Bet-Anat borey daj waazibi goy ra.

³⁴ Amor borey na Dan alkabiila borey gaabi i ma koy tondi hondoo ra, i mana naj i ma zunbu gooroo ra. ³⁵ Amor borey hin ka cindi ka goro Har-Heres, nda Ayalor, nda Šalbim ra, amma Isufi hugoo borey na gaabi fur i ga hala nongoo kaj ra i n'i daj waazibi goy ra. ³⁶ Amor borey laboo ga koy za nongoo kaj se i ga nee Dontoney zigidogoo hala Sela koyraa nda nga beeneheroo.

Irkoy šelañ Izirayel borey se

2 ¹ Abadantaa almalaykaa žigi ka hun Gilgal ka koy Bokim, a nee: «Ay na war ka žigi ka hun Misira, ay na war daj gandaa ra kaj ay n'a žee war baabey se. Ay nee war se kaj ay si *amaanaa dunbu kaj goo ir game hala abada. ² War masi amaana daj war nda gandaa woo gorokey game, war ma ngi sargari tonadogey kayri. Amma war mana hajajer ya ne. Macin se woo kaj ay nee war mas'a tee, war n'a tee? ³ Woo maaganda se ay nee: «Ay s'i gaaray war jine, i ga tee naaji war carawey ra, de ka

^b1.15 Žozuwe 15.17–19.

^c1.16 Koyraa ti Žeriko, Alhukumoo 34.3.

ngi koyey gana ga tee war se kumsay.»^d ⁴ Waatoo kaj Abadantaa almalaykaa na šenney wey har Izirayel borey kul se, jamaa na jinde jer ka hēe. ⁵ I na nongoo din maajoo daŋ Bokim (maanaa «hēenikawayan»), i na sargari kaa Abadantaa se no din.

Žozuwe buuyanoo

⁶ Žozuwe na jamaa sallama, Izirayel borey affoo kul koy nga dogoo ra ka gandaa tee ngi wane. ⁷ Jamaa na Abadantaa gana Žozuwe hunaroo kul ra nda boro beerey hunaroo kul ra kaj cindi Žozuwe banda ga, wey kaj dii teegoy beeroo kaj Abadantaa n'a tee Izirayel se. ⁸ Žozuwe, Nun iz'āroo, Abadantaa tamoo buu nga jiiri zangu nda iwoyantoo (110to) ga. ⁹ I n'a sutura laboo ra kaj a n'a tubu, Timnat-Heres ra, Efrayim tondi hondey ra, Gaš tondi hondoo se hawsa. ¹⁰ Zamanoo din kul izey mo koy ngi hayragey gar alaharaa. Zaman foo izeyaj tun dumawey ga kaj si Abadantaa bay, a si teegoyoo bay kaj a n'a tee Izirayel se.

Jamaa na banda bere Abadantaa se

¹¹ Izirayel borey na goy futu tee Abadantaa jine. I na toorey kaj maajey ti *Bal gana. ¹² I na banda bere Abadantaa, ngi baabey Koyoo se kaj n'i fattandi Misira gandaa ra, i hanga koy tanayaŋ bande. Koyey ti dumey kaj g'i kuubi k'i bere waney. I sujudu i jine, i na Abadantaa futandi. ¹³ Kan i na banda bere Abadantaa se, i na Bal nda *Astarteyan gana. ¹⁴ Abadantaa futu Izirayel ga, a n'i daŋ komakawayan kabey ra kaj n'i kom, a n'i kaŋjandi iberey kabey ra kaj g'i kuubi ka bere. I mana yee ka hin ka kay ngi iberey jine. ¹⁵ Waati kul kaj i koy wongu, Abadantaa kaboo g'i torro sanda takaa kaj nda Abadantaa n'a har i se, a n'a žee i se. I cindi binemarayyan beeri ra. ¹⁶ Woo se waati kul kaj woo tee, Abadantaa ga alkaaliyan tunandi kaj g'i soolam ngi komakey kabey ra. ¹⁷ Amma ba ngi alkaaley, i si hanjajer i se. I na izefututaray tee^e koy tanayaŋ bande, i sujudu i jine. I cahā ka fondaanaj kaj i n'a gar ngi baabey ga hanga a. I mana hanjajer Abadantaa yaamarey se, i mana woo din tee. ¹⁸ Waati kul kaj Abadantaa na alkaaliyan noo i se kaj g'i faaba, Abadantaa goo alkaaloo bande k'i kaa ngi iberey kabey ra alkaaloo waatey kul ra, zama Abadantaa hinna i ga ngi hēenoo kaj toonekey nda ngi šiitakey g'a tee i se maaganda. ¹⁹ Amma nda alkaaloo buu, i ga yee ka sintin ka ngi goy laaley tee ka bisa woo kaj ngi baabey n'a tee, i ga hanga koy tanayaŋ ka sujudu i jine. I mana haya kul naj ngi goy žeeney nda ngi boŋſendaa ra.

Abadantaa na Izirayel sii

²⁰ Aywa, Abadantaa futu Izirayel ga, a nee: «Haya kaj se jamaa woo na agay *amaanaa dunbu kaj ay n'a daŋ agay nda ngi baabey game, de mo i mana hanjajer ya ne, ²¹ woo se dumey kaj Žozuwe n'i naj nga buuroo banda ga, ay si ba affoo gaaray a ma zuru i jine. ²² Woo ra ay ga Izirayel sii ka dii wala Abadantaa fondaanaj kaj ngi baabey gana, i g'a gana wala i s'a gana.» ²³ Woo ka kate Abadantaa na dumey din naj i ma goro gandaa ra, a mana yadda ka cahā k'i gaaray, a mana yadda k'i daŋ Žozuwe kaboo ra.

3 ¹ Dumey ne kaj Abadantaa n'i naj gandaa ra hala nga ma Izirayel sii nda ey, wey ² din kul kaj mana dii Kanaŋ Wongey. ² Woo mana teendi de kala hala Izirayel borey zamaney kaj ga kaa ma wongu denden ka wan a, wey hinne kaj mana wongu ka bisa. ³ Dumey kaj a n'i naj Izirayel borey bande ne: Kanaŋ borey kul, nda Sidoŋ borey, nda Hewi borey kaj ga goro Libaj tondi hondoo ra za Bal-Hermonj tondi hondoo hala Hamat mijnoo ga, ngi nda ngi boŋkoyni guwaa.

^d2.3 Kabuyaney 33.55; Žozuwe 23.13.

^e2.17 Man'ti gaaham here no, laadir jaŋay no Irkoy here.

⁴Dumey wey nda Izirayel borey siyandi ka bay wala i ga hanjajer Abadantaa yaamarey se kaj a n'i har ngi baabey se Musa bande. ⁵Izirayel borey goro Kanaŋ borey, nda Heti borey, nda Amor borey, nda Ferezi borey, nda Hewi borey, nda Žebus borey game. ⁶I na dumey ize woyey zaa hiijay, i na ngi ize woy gundey noo dumey iz'arey se, i na ngey koyey gana.

Alkaaloo Otniyel fillaa

⁷Izirayel borey na goy futu tee Abadantaa jine, i dirja Abadantaa, ngi Koyoo, i na *Balyan nda *Ašerayaŋ gana. ⁸Abadantaa futu Izirayel ga, a n'i kaŋjandi Kušaŋ-Rišatayim kaboo ra kaj ti Mezopotami kokoyoo. Izirayel borey cindi Kušaŋ-Rišatayim cire jiiri yaaha.

⁹Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee, Abadantaa n'i noo boro kaj g'i hallasi, boraat ti Otniyel, Kenaz kaj ti Kaleb kayn'aroo iz'aroo. ¹⁰Abadantaa *Hundoo zunbu Otniyel ga, a tee Izirayel alkaaloo. A koy wongu, de Abadantaa na Kušaŋ-Rišatayim, Mezopotami kokoyoo daŋ kaboo ra, a hin Kušaŋ-Rišatayim. ¹¹Takaa woo nda gandaa yay jiiri woytaaci (40), woo banda ga, Otniyel, Kenaz iz'aroo buu.

Alkaaloo Ehud fillaa

¹²Izirayel borey yee koyne ka goy futu tee Abadantaa jine. Abadantaa na albarka daŋ Eglon, Mowab kokoyoo ra Izirayel sabbu se, zama i na goy futu tee Abadantaa jine. ¹³Eglon na Amor borey nda Amalek borey marga k'i tonton nga ga ka koy Izirayel kar. I na Teenaynajaney koyraaf^f dii. ¹⁴Izirayel borey cindi Mowab kokoyoo Eglon cire jiiri woy cindi yaaha (18).

¹⁵Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee, Abadantaa na Izirayel borey noo boro kaj g'i hallasi, boraat ti Ehud, Gera iz'aroo, Benzamej boro kaj ga hantum nda kabe waawa. Nga bande Izirayel borey na alkaasi sanba Eglon, Mowab kokoyoo se. ¹⁶Ehud na takuba tee kaj goo nda mee hinka, nga kuuyanoo ga too kabedaaru foo, a n'a daŋ nga gamahawoo ga nga darbaa cire, nga caraw gumaa ga. ¹⁷A koy nda alkaasoo Eglon, Mowab kokoyoo do. Ka gar Eglon man'ti kala boro kaj ga hanse ka warga. ¹⁸Waatoo kaj Ehud na alkaasoo noo ka ben, a na borey kaj kate alkaasoo naŋ i ma koy. ¹⁹Amma nga, a yee kate ka hun toorey do kaj goo Gilgal, a nee: «Kokoyoo, ay goo nda ma ne alhabar gundante.» Woo ga, Kokoyoo nee: «Wa dangay!» Borey kul kaj goo jeroo ga fatta. ²⁰Waatoo din Ehud kaa a do soorohugu yaynaa ra kaj soolandi a se sooraa bonj. Ehud nee: «Ay goo nda ma ne šenni foo kaj hun Irkoy do.» Kokoyoo tun nga gorodogoo ra. ²¹Ehud na nga kabe waawaa šerre, a na nga takubaa hoobu k'a kaa nga caraw gumaa ga k'a hay gundoo ra. ²²Ba takubaa kaboo huru a bande, maanoo na takubaa daabu, zama a mana takubaa hoobu k'a kaa gundoo ra, a fatta nda banda here. ²³Ehud fatta nda šiifaa, a nka jin ka soorohuggoo mijoo daabu a ga k'a kufal.

²⁴Waatoo kaj a koy, kokoyoo tamey kaa ka guna, i dii kaj soorohugoo mijoo ga kufal. I nee cere se: «Adiši kokoyoo mma goo ma almuraadu hanse hugu yaynaa ra.» ²⁵Za i ga batu hala i fara, amma hala sohō kokoyoo si soorohugoo mijoo feeri. I na kufal-izoo zaa k'a feeri, de nga ne, ngi koyoo ga daaru ganda, a buu. ²⁶Kaj i goo batuyanoo ra, woo gar Ehud zuru ka bisa tondi toorey ga, a zuru ka koy Seyira here. ²⁷Za a too kate, a na hilloo kaj ga ciya ka borey marga hēenandi Efrayim tondi hondey ra. Izirayel borey zunbu a bande hondoo ra, a huru i jine. ²⁸A nee i se: «Wa hanga agay, zama Abadantaa na war iberey, Mowab borey daŋ war kabey ra.» I hanga a bande ka zunbu, i na Žurdeŋ isaa yawdogey dii Mowab borey bande, i si naŋ boro kul ma bisa. ²⁹Waatoo woo, i na aru zenber woy (10.000) cine kar Mowab borey ra, i kul ti boro gaabikoyniyan, wongaariyan no, ba boro foo mana

hallasi i ra.³⁰ Hanoo din, Izirayel na Mowab kaynandi. Gandaa yay jiiri woyyaaha (80).

Alkaaloo Šamgar fillaa

³¹ Ehud buuroo banda ga, Šamgar, Anat iz'arоо huru dogoo ra. A na Filisti aru zangu iddu (600) kar k'i wii nda yaaji kaŋ ga haw kur, nga mo na Izirayel kaa ngi iberey kabey.

Debora nda Barak fillaa

4 ¹ Ehud buuroo banda ga, Izirayel borey yee ka goy futu tee Abadantaa jine. ² Abadantaa n'i kaŋandi Yabin, Kanaŋ kokoyoo kaŋ ga Hasor laama kaboo ra. Nga wongu-izey jineboraa ti Sisera. A si goro kala Harošet-Goyim. ³ Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee, zama bari torka zangu yagga (900) bara Yabin se, Yabin na Izirayel borey torro torro dumi kul jiiri waranka (20).

⁴ Alwaatoo din, Debora, annabi woy kaŋ ti Lapidot wandoo, ti alkaali Izirayel ra. ⁵ Debora ga goro Debora teenaynjoo cire kaŋ goo Rama nda Betel game Efrayim tondi hondey ra. Izirayel borey ga žigi ka koy dii a ciiti se. ⁶ A sanba i ma ciya Barak, Abinoyam iz'arоо se Kedeš, Neftali gandaa ra, a nee a se: «Abadantaa, Izirayel Koyoo mana ni yaamar kaŋ ma koy Tabor tondi hondoo do, ma aru boro zenber woy (10.000) zaa ni bande Neftali borey nda Zabulon borey ra? ⁷ Ay ga Sisera, Yabin wongu-izey jineboraa cendi kate ni do Kišon haroo here, nga nda nga torkawey nda nga jamaa, ay g'i daj ni kaboo ra.» ⁸ Barak nee Debora se: «Nda n'ga koy ay bande, ay ga koy, amma nda n'si koy ay bande, ay si koy.» ⁹ A zaabi ka nee: «Ay ga koy ni bande hunday, amma n'si duu beray fondaan waa kaŋ n'n'a zaa ra, zama woy boro kaboo ra Abadantaa ga Sisera kaŋandi.» Woo banda ga, Debora tun ka koy Barak bande Kedeš. ¹⁰ Barak ciya Zabulon alkabiilaa nda Neftali alkabiilaa se Kedeš, boro zenber woy (10.000) hanga a bande, Debora mo žigi ka koy a bande. ¹¹ Boro foo kaŋ se i ga nee Heber hun Keni borey cindey bande ka koy hala tuurijaa beeroo do kaŋ goo Sananim, Kedeš jere ka nga hukkumoo cin. Keni borey baaba ti Hobab, Musa alboreya.

¹² I na alhabar daaj Sisera ra kaŋ Barak, Abinoyam iz'arоо, žigi ka koy Tabor tondi hondoo dii. ¹³ Sisera ciya kate nga torkawey kul se, guuru torka zangu yagga (900) nda borey kul kaŋ goo a bande za Harošet-Goyim hala Kišon haroo do. ¹⁴ Debora nee Barak se: «Tun, zama hō no Abadantaa ga Sisera daaj ni kaboo ra. N'bay Abadantaa hunday no ma huru ni jine ka wongu?» Woo ga, Barak zunbu Tabor tondi hondoo boj, aru zenber woy (10.000) hanga a bande. ¹⁵ Abadantaa na Sisera lakkaloo naami, nga torkawey kul nda wongu-izey kul, i n'i wii nda takuba Barak mojney cire. Sisera zunbu nga torkaa ra ka zuru nda nga cewey. ¹⁶ Barak hanga torkawey nda wongu-izey hala Harošet-Goyim, Sisera wongu-izey kul, takuba n'i kaŋandi. Ba aru foo mana cindi.

¹⁷ Sisera zuru nda cee ka koy Yayel kaŋ ti Heber, Keni boraan wandoohukkumoo do, zama baani goo Yabin, Hasor kokoyoo nda Heber, Keni boraan hugoo game. ¹⁸ Yayel fatta ka koy Sisera kubay, a nee a se: «Huru, ay koyoo, huru ay do, masi hunbur.» A huru a do hukkumoo ra, a n'a gum nda kunta. ¹⁹ A nee a se: «Hinžee ya ne, ay noo hari kayna ya haŋ, ay ga jaw.» A na waawaa hunbaroo feeri k'a noo a ma haŋ jina a yee k'a gum. ²⁰ A nee a se koyn: «Kay hukkumoo mijnoo ga, nda boro kaa ka ni hāa ka nee: «Boro goo ne?», ma nee a se: «Boro sii ne.»»

²¹ Sisera cindi ka jirbi no din, zama a nka fara. Heber wandoohukkumoo sukahaya foo zaa nda ndarka, a moolimooli ka Sisera hay nda lakkaloo ga ka bojoo fun nda bundoo ka koy hala laboo ra. Sisera buu. ²² Aywa, Barak huru Sisera cewoo ra, a too kate Yayel hukkumoo do. Yayel fatta k'a kubay ka nee a se: «Kaa, ay ga

aroo cebe ma ne kaj n'g'a ceeci.» A huru a do, de nga ne, Sisera goo ma daaru, a buu, hukkumoo sukahayaa goo lakkaloo ra.

²³Hanoo din, Irkoy na Yabin, Kanaq kokoyoo kaynandi Izirayel borey jine.
²⁴Izirayel borey na Yabin, Kanaq kokoyoo hottandi hala nongu kaj ra i n'a halaci.

Debora baytoo

5 ¹Zaaroo woo, Debora nda Barak, Abinoyam iz'aroo na doonoo woo don cere
bande ka nee:

²«Albarka ma bara Abadantaa se,
Izirayel, bojkoyney yadda ka huru i jine,
jamaa yadda ka koy nda ngi boj ka wongu.

³Kokoyey, wa maa,
bojkoyney, wa hajajer!
Agay, Abadantaa se, nhuu, agay, ay ga bayti don.
Ay ga zabur don Abadantaa, Izirayel Koyoo se.

⁴Abadantaa, waati kaj ni fatta Seyir,
waati kaj za Edom gandaa ra ni man,
laboo jijiri, beenawey doo,
duulawey na hari doori.

⁵Tondi hondey žititi Abadantaa jine,
Sinay wanoo mo jijiri Abadantaa, Izirayel Koyoo jine.

⁶Šamgar, Anat iz'aroo zamanoo ra,
Yayel waatey ra,
fondo beerey goo koonu,
naarukey na fondo šendey zaa,
⁷koyra kanbey naajandi Izirayel ra,
i dere,
hala waatoo kaj agay, Debora tun,
ay tun sanda jaa Izirayel se.

⁸I nka koy taagayaq suuba,
aywa, wongoo goo koymawey mijney ga.
Wongu-ize zenber woytaaci (40.000) Izirayel ra
kan boro si dii ba ngi affoo kone koray foo wala yaaji foo.

⁹Ay binoo goo Izirayel bojkoyney se,
ay binoo goo jamaa borey kaj na ngi boj noo se.
Wa albarka daj Abadantaa se.

¹⁰War kaj ga kaaru farkey woy kaarayyan ga,
war kaj ga goro gaariyan ga,
war kaj ga dira fondaar ra, wa miile.

¹¹Hari gurkey, ngi dooney,
ga Abadantaa teegoy šerrantey deede,
teegoyey kaj Bojkoynoo n'i tee Izirayel koyra kanbey se.
Waatoo din no Abadantaa jamaa zunbu koymawey mijney ga.

¹²Tun, tun jirboo ra, Debora!
Tun, tun ka bayti don!
Tun Barak!
Abinoyam iz'aroo, kate ni bajney.

¹³ Borey kañ cindi i mana buu zunbu ka koy borciney do,
Abadantaa jamaa zunbu sanda wongaariyaj.

¹⁴ Efrayim mana hun kala nongoo kañ ra Amalek borey cindi.
Ngi dumaa ga, Benžamej hun.

Bonkoyniayañ zunbu ka hun Makir,
borey kañ ga kokoytaraa goboo dii zunbu ka hun Zabuloñ.

¹⁵ Isakar boñkoyney goo Debora bande.
Isakar nda Barak tee affoo,

a cañã ka zunbu ka koy ganganoo ra.
Ruben hugey hanse ka bine-bine.

¹⁶ Macin ka kate ma cindi kaley ra ka maa kurkey laati karyanoo se?
Ruben hugey hanse ka bine-bine.

¹⁷ Galad goro Žurden isaa se banda bila nda i koy.

Macin se Dan ga waati tee harihiyey jere bila nda i ma koy?

Ašer goo ma goro teekoo mijnoo ga,
a cindi nga gurawey ga.

¹⁸ Amma Zabuloñ man'ti kala jama kañ na buuyan tangam,
Neftali mo na buuyan tangam wongoo farroo ra.

¹⁹ Kokoyey kaa, i wongu.

Kanañ kokoyey wongu Tanak,

Megido harey jere,
i mana duu *alganiima, i mana duu nzorfu kaaray.

²⁰ Za beenañ ra handarawey wongu,
ngi fondaña ra i na Sisera wongu.

²¹ Kišoñ haroo n'i tuusu,
Kišoñ haroo kañ gay a ga bara.

Yala ya dira ay fondaña ra nda hini!
²² Woo ra baryey cekorey na laboo kar,

i ga hanse ka zuru nda ngi kobsey.

²³ Wa Meroz koyraa danga, Abadantaa almalaykaa k'a har,
wa nga gorokey danga,
zama i mana kaa ka Abadantaa faaba,
ka tonton wongaarey ga ka Abadantaa faaba.

²⁴ Albarka ma huru Yayel ra woyey kul ra,
Yayel, Heber, Keni boraan wandoor,
woyey ra kañ ga huna hukkum cire, albarka ma huru a ra.

²⁵ Sisera na hari wiri, Yayel n'a noo waa,
borciney potoo ra a kate waahoona.

²⁶ A na kabe ka sukahayaa dii,
a na nga kabe gumaa ka goykey ndarkaa zaa,
a na Sisera kar, a na boñjoo kayri-kayri,
a n'a kayri, a na lakkaloo fun.

²⁷ Sisera kunkuni Yayel cewey cire,
Sisera kañ, a kani.
A na nga boñ kunkuni cewey cire, a kañ,
nongoo kañ ra a na nga boñ kunkuni nga ra a kañ, a halaci.

²⁸ Sisera naa ga honnay nda funeetaraa fun-funey, a kaati ka nee:
Macin se nga bari torkaa si kaa hala sohō?

Macin se ay si maa torkawey jindey?

²⁹ Lakkalkoyney kañ goo boñkoyni woyey ra n'a zaabi.

Nga hunday mo zaabi ka nee:

³⁰ Šikka sii kañ alganiimaa kañ i duu a nga no i goo m'a zamna.

Hondiyaw woy foo wala ihinka wongu-ize foo kul se.

Alganiimaa kañ ti bankaaray caarantey, wey kañ i n'i taa,
icere-erantey, nda bankaaray hinka kañ kayandi borey kañ hin jindey se.»

³¹ Abadantaa, yala ni iberey kul ma dere takaa woo da,

borey kañ ga baa ni ma tee sanda waynaa
waati kañ a fatta nda nga gaaboo.»

Gandaa yay jiiri woytaaci (40).

Majan borey na Izirayel borey torro

6 ¹ Izirayel borey na goy futu tee Abadantaa jine. Woo se Abadantaa n'i kañandi Majan borey kabey ra jiiri iyye. ² Majan na nga hinoo dañ Izirayel ga. Majan borey maaganda se Izirayel borey na nongu hanse tondi hondey ra, i na tondi guusuyan nda tondi dooyaq tee kanyaq ra i ga tugu. ³ Nda Izirayel borey na dumisay, Majan borey, nda Amalek borey, nda waynahunay izey ga kaa k'i wongu. ⁴ I na ngi kaloo tee Izirayel borey jeroo ga, ka gandaa laboo nafaa hasara hala Gaaza here, Izirayel ra i mana hunay naq, i mana alman naq, i mana haw naq, i mana farka naq. ⁵ Waati kañ i žigi ka koy nda ngi adabbawey nda ngi hukkumey, i ga kaa ma nee ndoo jamaa. I si kabandi, ngi nda ngi yoowey, i ga kaa gandaa ra k'a hasara. ⁶ Izirayel hanse ka kayna Majan borey kabey ra. Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee.

⁷ Waatoo kañ Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee Majan borey sabbu se, ⁸ Abadantaa na annabi sanba Izirayel borey se. A nee i se: «Hayaa ne kañ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har: «Ay na war žigandi ka hun Misira, ay na war kaa bajnataray hugoo ra. ⁹ Ay na war kaa Misira borey kabey ra, ay na war kaa war torrokey kabey ra. Ay na war iberey gaaray war jine, ay na war noo ngi gandaa.» ¹⁰ Ay nee war se: «Agay ti Abadantaa, war Koyoo. War masi hunbur Amor borey koyey kañ gandaa ra war goo, war mas'i gana. Amma war mana hañjayer ya ne.»»

Irkoj na Žedewoñ dañ a ma Izirayel hallasi

¹¹ Woo banda ga, Abadantaa almalaykaa kaa ka goro tuurijaa beeroo cire kañ goo Ofra kañ ti Yowaš, Abiyezer boraa wane. Nga iz'aroo Žedewoñ ga alkama kar *alaneb mottidogoo ra. A ga woo tee no din hala Majan borey masi dii a.

¹² Abadantaa almalaykaa bangay a se. A nee a se: «Abadantaa goo ni bande, wongaarool!» ¹³ Žedewoñ nee a se: «Alha-naq ay koyoo, nda Abadantaa goo ir bande, macin se woo kul duu ir? Man Abadantaa teegoy kayfantey kul kañ ir hayragey ni deede ir se ka nee: «Abadantaa nka man'ir ka žigi ka hun Misira wala? Sohō Abadantaa n'ir yala, a n'ir dañ Majan borey kabey ra.» ¹⁴ Abadantaa bere a here ka nee: «Koy nda gaaboo kañ goo ma ne, n'ga Izirayel hallasi Majan borey kabey ra. Man'ti agay ka ni sanba wala?» ¹⁵ Žedewoñ nee a se: «Alha-naq ay Koyoo, macin nda ay ga Izirayel hallasi? Agay jamaa ti jamawey kul ikaccaa Manase alkabiilaar, agay ti ay baaba hugoo kul ikaccaa.» ¹⁶ Abadantaa nee a se: «Ay goo ni bande, n'ga Majan borey kar ni mma nee boro folloku bande n'ga yenje.» ¹⁷ A n'a zaabi ka nee: «Alhormo tee ya ne, ay g'a wiri ni ga, tammaasa cebe ya ne kañ ni, Abadantaa no ma šelaj ya ne. ¹⁸ Ay g'a wiri ni ga, masi hun ne hala ya yee kate ma ne, ay ga kate ay sargaroo k'a jisi ni jine.» Abadantaa nee: «Ay ga cindi ne hala ma yee kate.»

¹⁹ Žedewoŋ koy hancin-ize foo hanse ka farin kilo waranza (30) tee takulayaŋ kan ra dolobiri sii. A na hamoo daŋ kokondo ra, a na maafaa daŋ jinay ra, woo banda ga, a koy nda ey almalaykaa do tuurijajoo cire. ²⁰ Irkoy almalaykaa nee a se: «Hamoo nda takulawey kaj ra dolobiri sii zaa, i fur tondoo woo boj ma maafaa doori i boj.» Žedewoŋ na takaa din da tee. ²¹ Abadantaa almalaykaa na goboo kaj goo nga kaboo ra bojoo ka tuku hamoo nda takulawey kaj ra dolobiri sii ga. Nuune tun tondoo ra kaj na hamoo nda takulawey kaj ra dolobiri sii ton. Woo banda ga, Abadantaa almalaykaa dere mojey cire. ²² Žedewoŋ dii kaj Abadantaa almalaykaa no, a nee: «Woo si hin ka tee, ay Koyoo, Abadantaa, adiši Abadantaa almalaykaa no ay dii a moo nda moo!» ²³ Abadantaa nee a se: «Baani ma kaa ni ga, masi hunbur, n'si buu.»

²⁴ Žedewoŋ na sargari tonadoo cin Abadantaa se kaj a na maajoo daŋ «Abadantaa ti baani». A goo Ofra, Abiyezer borey koyraa ra hala hō.

Žedewoŋ na tooroo kaj ti Bal sargari tonadogoo kayri

²⁵ Zaari follokaa cijinoo ra Abadantaa nee Žedewoŋ se: «Ni baaba haw yaaroo zaa kan ti ihinkantoo kaj goo nda jiiri iyye. Ma *Bal sargari tonadogoo kayri kaj ti ni baaba wane, ma *Ašera bundu tooroo kaj goo jeroo ga dunbu. ²⁶ Woo banda ga, ma sargari tonadoo cin tondi dogoo woo boj beene Abadantaa, ni Koyoo se ka sawa nda ašariyawey. Ma haw yaaru hinkantoo zaa m'a ton nda Ašera bundu tooroo kaj n'n'a dunbu k'a tee *sargari kukurante.» ²⁷ Žedewoŋ na aru woy (10) zaa nga tamey ra, a na hayaa tee kaj Abadantaa n'a har a se. Amma kaj a ga hunbur nga baaba hugoo borey nda nga koyraa borey, a man'a tee zaaroo ra, cijinoo ra a n'a tee. ²⁸ Waatoo kaj koyraa borey tun subbaahi taya ra, i dii kaj Bal sargari tonadogoo kayri, Ašera bundu tooroo kaj goo jeroo ga dunbandi, haw yaaru hinkantoo sargandi sargari tonadogoo ga kaj ne ka cinandi. ²⁹ I nee cere se: «May ka woo tee?» I na alhabar ceeci, de a harandi ka nee: «Žedewoŋ, Yowaš iz'aroo no ka woo tee.» ³⁰ Koyraa borey nee Yowaš se: «Ni iz'aroo kaataray a ma buu, zama Bal kaj ir g'a gana sargari tonadogoo no a n'a kayri ka Ašera bundu tooroo kaj goo jeroo ga dunbu.» ³¹ Yowaš na borey kul kaj tun a se zaabi ka nee: «War ga Bal faasayanoo goo wala? War no m'a hallasi wala? Boro kul kaj nee nga ga Bal faasa ga buu za moo mana boo. Nda koy no a ma faasa nga boj se nga hunday, zama nga sargari tonadogoo no ka kayrandi.» ³² Hanoo din no i na Žedewoŋ maajoo daŋ Yerub-Bal (maanaa «yala Bal ma nga boj faasa») ka nee: «Yala Bal ma nga boj faasa a ga, zama a na nga sargari tonadogoo kayri.»

Žedewoŋ na tammaasa ceeci Irkoy ga

³³ Majaŋ borey kul, nda Amalek borey, nda waynahunay izey na cere marga ka Žurdeŋ isaa deŋ ka ngi kaloo gorandi Žizireyel gooroo ra. ³⁴ Abadantaa *Hundoo zunbu Žedewoŋ ga, a na hilli hēenandi ka Abiyezer borey marga i ma hanga nga. ³⁵ A na dontokawayan sanba Manase gandaa kul ra k'i marga hala ngi mo alkabilaa ma hanga nga. A na dontokawayan sanba Ašer, nda Zabulon, nda Neftali alkabiilawey ra kaj žigi ka koy k'i kubay.

³⁶ Žedewoŋ nee Irkoy se: «Nda n'ga baa ma Izirayel hallasi nda ay kaboo sanda takaa kaj nda n'n'a har, ³⁷ nga ne, ay ga alman kuuroo haabu jisi taasu kar ganganoo ra, de nda harandaj zunbu haaboo hinne boj, amma nongoo kul ra laboo ga kogu, woo ra ay ga bay kaj n'g'ay kaboo ka Izirayel hallasi sanda takaa kaj nda n'n'a har.» ³⁸ Woo kaj Žedewoŋ n'a har, nga da ka tee. Subaa ra, a biya ka tun, a na haaboo musay ka harandajoo kaa a ra, tuu mee foo. ³⁹ Žedewoŋ nee Irkoy se: «Masi futu ay ga, hiino hinne no ay ga šelaŋ. Naj ya tammaasa wiri ni ga hiino hinne alman haaboo ga, alman haaboo hinne ma kogu, amma laboo kul ra harandaj ma bara.»

⁴⁰Woo kaj Žedewoŋ n'a har, Irkoy na woo din da tee hanoo din cijinoo. Alman haaboo hinne kogu, amma laboo kul tee harandaŋ.

Žedewoŋ ga koy Majaj borey wongu nda jama kaccu

7 ¹Yerub-Bal kaj ti Žedewoŋ nda jamaa kul kaj goo a bande biya ka tun ka ngi kaloo sinji Harod haroo jere. Majaj borey kaloo goo i se hawsa here, ka hun More hondoo do hala gooroo ra.

²Abadantaa nee Žedewoŋ se: «Jamaa kaj goo ni bande ga hanse ka boobo ka Majaj borey daj ni kaboo ra se. Izirayel masi koy fooma ay ga ka nee: «Ay gaabi kaaraa k'ay hallasi.»» ³Sohō ay g'a wiri ni ga, ma fee ni jamaa kul ga ka nee: «Boro kaj ga hunbur a ga jijiri ma yee, a ma mooru Galad tondi hondey.» Aru zenber waranka cindi hinka (22.000) jamaa ra yee. A cindi zenber woy (10.000).

⁴Abadantaa nee Žedewoŋ se: «Jamaa ga hanse ka boobo. I doori haroo ga, no din ra ay g'i suuba ma ne, boro kaj ay nee ma ne: «Woo ma koy ni bande» ma koy ni bande. Boro kul kaj ay nee ma ne: «Woo masi koy ni bande» si koy.» ⁵Žedewoŋ na jamaa doori haroo ga. Waatoo din Abadantaa nee a se: «Boro kul kaj ga haroo zuu nda deene sanda hanšey takaa, m'a daj jere ga, takaa din da ma boro kul mo daj jere ga kaj ga kanjezor ka haj.» ⁶Borey hinnaa kaj na haroo zaa ngi kabey ra k'a zuu nda ngi mijey man'ti kala boro zangu hinzaa (300). Jamaa jeroo kul nka kanjezor ka hari haj. ⁷Abadantaa nee Žedewoŋ se: «Aru zangu hinzaa (300) kaj na haroo zuu nda ay ga war hallasi, ngi nda ay ga Majaj borey daj ni kaboo ra. Jamaa jeroo boro foo kul ma koy nga do.» ⁸Woo ga, Žedewoŋ na aru zangu hinzaa (300) naj nga bande, a na Izirayel borey jerey naj i ma willi ngi do. Boro zangu hinzaa (300) na borey kaj ga yee šilfandawey nda hilley taa. Majaj borey kaloo goo a se ganda gooroo ra.

Irkoy na bine dan Žedewoŋ ra

⁹Cijinoo din Abadantaa nee Žedewoŋ se: «Tun ni boj ga, zunbu ka koy kaloo ga, ay n'a daj ni kaboo ra. ¹⁰Nda n'ga hunbur ka kar, zunbu jina kaloo here, ni nda Pura, ni tamoo. ¹¹Ma hanjager hayaa kaj i g'a har se, woo ra, n'ga bine tee ka zunbu ka koy kaloo ga.» A zunbu nda Pura nga tamoo hala wongu-izey jere kaj goo kaloo ra. ¹²Majaj borey, nda Amalek borey, nda waynahunay izey kul na ngi boj daaru gooroo ra sanda ndoo jama. Ngi yoowey si kabandi sanda teekoo mijnoo labutaasoo. ¹³Waatoo kaj Žedewoŋ too kate, woo gar aru foo goo ma handiri deede nga ceroo se. A nee: «Nga ne, ay na handiri foo tee, *orž takulaa ga bere-bere ir, Majaj borey kaloo ra, a too hala hukkumoo do, a n'a fonku, a kaj, a n'a daj cere ra, hukkumoo kaj.» ¹⁴Ceroo zaabi ka nee: «Woo man'ti haya kul kala Žedewoŋ, Yowaš iz'arоо Izirayel boraa takubaa. Irkoy n'ir, Majaj borey nda ir kaloo kul dan kaboo ra.» ¹⁵Waatoo kaj Žedewoŋ maa handiroo fillaa nda nga almaganaa, a sujudu. Woo banda ga, a kaa Izirayel kaloo do ka nee: «Wa tun, zama Abadantaa na Majaj borey dan war kabey ral!»

Majaj borey karandi

¹⁶Žedewoŋ na aru zangu hinzaa (300) zamna margari hinzaa, a n'i kul noo hilli nda hoobu koonu kanyaj gundey ra bundu boj diinante goo. ¹⁷A nee i se: «W'ay guna, de war m'ay takaa tee. Nga ne, za ay too Majaj borey kaloo here, war ma hayaa tee kaj ay g'a tee. ¹⁸Waati kaj ay na hilloo hēenandi, agay nda borey kul kaj goo ay bande, woo ma gar war mo na kuubi k'a bere, waatoo din war mo ma hilley hēenandi, de war ma nee: «Ir wongu Abadantaa se nda Žedewoŋ se!»»

¹⁹Žedewoŋ nda aru zangoo (100) kaj goo a bande too kaloo here, lakkalkey waati hinkantoo sintinoo ga, waatoo kaj lakkalkey barmayandi. I na hilley hēenandi, i na

hoobey kaj goo kabey ra kayri.²⁰ Margari hinzaa na hilley hēenandi ka hoobey kayri. I na bundu boj diinantey dii ngi kabe waawey ra i na hilley dii ngi kabe henney ra ka hēenandi. Woo banda ga, i kaati ka nee: «Ir na takuba ka wongu Abadantaa se nda Žedewoŋ se!»²¹ I ga kay ka kaloo kuubi k'a bere, boro foo kul goo nga dogoo ra. Kaloo kul tun ka zuru, ka kaati ka ngi boj ceeći.²² Waatoo kaj aru boro zangu hinzaa (300) na hilley hēenandi, Abadantaa na Majaj borey bere cere ga i na takuba ka cere wii kaloo kul ra. I kul zuru ka koy hala Bet-Šita, Sereda here hala Abel-Mehola hirroo ra Tabat jere.

²³ I na Izirayel borey cindey kaj ti Neftali borey, nda Ašer borey, nda Manase borey kul marga. I na Majaj borey gaarandi.²⁴ Žedewoŋ na dontokawayan sanba Efrayim tondi hondey kul ra ka nee: «Wa zunbu ka koy Majaj borey gagay ka fondaan dunbu, i ga yawdogey dii Žurdeŋ isaa ga hala Bet-Bara.» Efrayim arey kul marga, i na yawdogey dii Žurdeŋ isaa ga hala Bet-Bara.²⁵ I na Majaj borey boŋkoyni hinkaa Oreb nda Zeb dii. I na Oreb wii Oreb tondoo do, i na Zeb wii Zeb *alaneb mottidogoo ra. I na Majaj borey gaarandi koyne, i kate Oreb bojoo nda Zeb bojoo Žedewoŋ do Žurdeŋ isaa se banda.

Efrayim borey futu

8 ¹ Efrayim arey nee Žedewoŋ se: «Macin ti hayaa woo kaj n'n'a tee ir se? Macin se man'ir cee waatoo kaj n'koy Majaj borey wongu?» I hanse ka citi a ga.² Žedewoŋ nee i se: «Macin ti goyoo kaj ay n'a tee kaj ga too war wanoo? War, Efrayim borey *alaneb hegaa kurmaroo mana baa ir, Abiyezer borey alaneb izey kosuyanoo wala?³ War kabey ra Irkoy na Majaj borey boŋkoyney Oreb nda Zeb kajandi, war n'i wii. Macin ti goyoo kaj ay n'a tee kaj ga too war wanoo?» Waatoo kaj a na woo har, ngi futuyanoo ben Žedewoŋ ga.

Žedewoŋ koy Žurdeŋ isaa se dandi

⁴ Žedewoŋ nka too Žurdeŋ isaa do, a bisa a ga, nga nda aru zangu hinzaa (300) kaj goo a bande. I fara, amma i goo Majaj borey gaarandiroo ra.⁵ Žedewoŋ nee Sukot borey se: «Ay g'a wiri war ga, war ma borey kaj goo ay bande noo ḥaayan, zama i nka fara. Ya mama goo ma Zeba nda Salmunna Majaj borey kokoyey gaarandi.»⁶ Amma Sukot boŋkoyney nee: «Zeba nda Salmunna mama bara ni kaboo ra ka ben kaj se ir ga ni wongu-izey noo ḥaayan?»⁷ Žedewoŋ nee: «Waati kaj Abadantaa na Zeba nda Salmunna daj ay kaboo ra, ay ga war barzu nda saajoo karjiyaj nda ngorfuyaŋ.»⁸ A hun no din ka žigi ka koy Penuwel, a na haya follokaa wiri no din borey ga. Penuwel borey n'a zaabi nda woo kaj nda Sukot borey n'a zaabi.⁹ Woo ga, a nee Penuwel borey se: «Waati kaj ay yee kate nda baani, ay ga soorohugu kukoo woo kayri.»

¹⁰ Woo gar Zeba nda Salmunna cindi Karkor koyraa ra, ngi nda ngi wongu-izey jamaa kaj ti aru zenber woy cindi guu (15.000) cine, wey no kul kaj cindi waynahunay izey wongu-izey ra. Aru zenber zangu nda waranka (120.000) kaj too wongu ka wiiyandi.¹¹ Žedewoŋ žigi ka koy nda borey kaj goo hukkumey cire fondaan, Noba nda Yogboha se waynahunay, a na wongu-izey kar kaj ga hongu haya kul si duu ngi.¹² Zeba nda Salmunna zuru, Žedewoŋ hanga ey. A na Majaj borey kokoy hinkaa Zeba nda Salmunna dii, a na wongu-izey kul jitandi.

¹³ Žedewoŋ, Yowaš iz'aroо kaa ka hun wongoo ra nda Heres žigidogoo here.¹⁴ Žedewoŋ na Sukot arusooga foo dii k'a hāa, arusoogaa na Sukot boŋkoyney nda boro beerey maajey hantum a se, aru boro woyye cindi iyye (77).¹⁵ Woo banda ga, a koy Sukot borey do, Žedewoŋ nee: «Zeba nda Salmunna ne, ngi kaj se war n'ay wow ka nee: 'Zeba nda Salmunna mama bara ni hinoo cire kaj se n'ga nee ir ma ni borey kaj fara noo ḥaayan?'»¹⁶ Aywa, Žedewoŋ na saajoo karjiyaj nda ngorfuyaŋ

zaa ka Sukot koyraa borey gooji.¹⁷ A na Penuwel soorohugu kukoo kayri, a na koyraa arey wii.

¹⁸ Woo banda ga, Žedewoŋ nee Zeba nda Salmunna se: «Takaa foo ti arey takaa kan war n'i wii Tabor?» I nee: «I ga hima nda ni, affoo kul ga hima nda kokoy ize.»¹⁹ A nee: «Ag'armey no, ay jaaa-izey no. Ay ga žee nda Abadantaa kaj ga huna maajpoo, nda war nk'i naaj i ma huna, ay si war wii.»²⁰ Woo banda ga, a nee nga iz'aru jinaa Yeter se: «Tun k'i wii!» Amma zankaa mana nga takubaa hoobu, zama a mma hunbur, a man'ti kala zanka.²¹ Zeba nda Salmunna nee: «Tun k'ir wii ni hunday, zama aru, nga hinagoo de no a g'a tee.» Woo ra Žedewoŋ na Zeba nda Salmunna wii. Woo banda ga, a na taalamey zaa kaj goo ngi yoowey jindeg ra.

Žedewoŋ teegoy kokorantey

²² Izirayel borey nee Žedewoŋ se: «Ir laama, ni banda ga, ni iz'aroo m'ir laama, woo banda ga, ni haamaa m'ir laama, zama n'n'ir hallasi Majaj borey kabey ra.»²³ Žedewoŋ nee i se: «Ay si war laama, man'ti agay, man'ti ay iz'aroo, Abadantaa no ma war laama.»²⁴ Žedewoŋ nee i se: «Ay ga haya foo ceeci war ga: war affoo kul m'ay noo korbay foo nga *alganiimaa ra.» Woo gar borey kaj i hin ey goo nda wura korbayyan, zama Isimayel boroyan no.²⁵ I nee: «A ga kan ir se ir m'i noo ma ne.» I na darbay foo daaru, boro foo kul ga wura korbay foo kaa nga alganiimaa ra k'a warra a boŋ.²⁶ Wura korbawey kaj a n'i ceeci tijaa tee kilo waranka (20) cine kaj ra taalamey nda hanjakorbawey nda darbay ciray henney kaj Majaj borey kokoyey g'i daŋ sii a ra, korbawey kaj goo ngi yoowey jindeg ra mo sii a ra.²⁷ Žedewoŋ na wuragey kar k'i tee tooru k'a daŋ nga koyraa ra kaj ti Ofra. Izirayel kul na izefututaray tee^g no din tooroo bande, woo tee kumsay Žedewoŋ nda nga hugoo kul se.

²⁸ Majaj borey kayna Izirayel borey jine, i mana hin ka ngi boŋjey jer koyne. Gandaay jiiri woytaaci (40) Žedewoŋ waatoo ra.

Žedewoŋ buuroo

²⁹ Yowaš iz'aroo Žedewoŋ kaj se i ga nee Yerub-Bal yee nga do ka goro.³⁰ Žedewoŋ duu iz'aru woyye (70) kaj hun a ga, zama a cindi nda woy boboyan.³¹ Nga *wahayoo kaj goo Šekem, nga mo duu a se iz'aru foo kaj a na maapoo daŋ Abimelek.³² Žedewoŋ, Yowaš iz'aroo buu ūeenay henna banda ga, i n'a sutura nga baaba Yowaš *saaraa ra Ofra, Abiyezer borey koyraa ra.

³³ Žedewoŋ buuroo banda ga, Izirayel borey yee ka sintin ka izefututaray tee^h *Bal toorey bande. I na Bal-Berit tee ngi koyoo.³⁴ Izirayel mana yee ka hongu Abadantaa, ngi Koyoo kaj n'i kaa iberey kul kabey ra kaj g'i kuubi k'i bere.³⁵ I mana haya henna tee Yerub-Bal kaj ti Žedewoŋ hugoo borey se, haya hennaa kul kaj a n'a tee Izirayel se banda ga.

Abimelek tee kokoy Šekem

9 ¹ Abimelek, Yerub-Bal iz'aroo koy Šekem ka šelaŋ nga jaa armey se nda nga jaa alkabiila kul se. A nee:² «Ay g'a wiri war ga, war ma šelaŋ Šekem borey kul se ka nee: <Boro woyye (70) Yerub-Bal iz'arey kul ra ma tee war se boŋkoyni wala aru folloku ma tee war se boŋkoyni?> I hongandi kaj ay man'ti kala ngi hamoo.»³ Nga jaa armey na woo kul har Šekem borey jine. Biney yadda Abimelek se, zama i nee: «Ir armaa no.»⁴ I n'a noo nzorfu kaaray tamma boŋ woyye (70) Bal-Berit hugoo ra. Nooroo woo nda Abimelek na aru fuyyanteray nda yaara-yaarakawayan bana, i hanga a bande.

^g8.27 Zamnaa 2.17.

^h8.33 Zamnaa 2.17.

⁵ A koy baaboo hugoo ra Ofra, a na nga armey wii, Yerub-Bal izey, aru woyye (70) tondi folloku ga. Boro kul mana cindi kala Yotam, Yerub-Bal izey kul ikaccaa, zama a nka tugu. ⁶ Šekem borey kul nda Bet-Millo borey kul marga ka koy Abimelek tee kokoy tuurijaa beeroo jere kaj goo tondoo kaj ga kay do Šekem.

Žentoo kaj Yotam n'a deede

⁷ Yotam duu alhabaroo. A koy kay Garizim tondi hondoo boj, a na jinde jer ka kaaati ka nee: «Wa hanjager ya ne Šekem borey, woo ra Irkoy ga maa war se.

⁸ Ay ženti ka fur war se,

han foo woo ti tuuri fooyañ kaj šerre ka koy kokoy yon a ma ngi laama.

I nee *zaytupaa se:

«Ir laama..»

⁹ Amma zaytunaa nee i se:

«Y'ay jiyoo nañ

kaj ti hayaa kaj koyey nda adamizey ga bag'a ay ra,
ka koy ay boj warra tuuri tanayañ boj wala?»

¹⁰ Aywa, tuurey koy nee jeejaynaa se:

«Ni, kaa k'ir laama.»

¹¹ Amma jeejaynaajoo nee i se:

«Ya fay nda ay kaanoo nda ay ize hennaa
ka koy ay boj warra tuuri tanayañ boj wala?»

¹² Woo banda ga, tuurey nee *alanebjaa se:

«Ni, kaa k'ir laama.»

¹³ Amma alanebjajoo nee i se:

«Ya fay nda agay alaneb hari kaanaa kaj ga koyey nda adamizey jaalandi,
ka koy ay boj warra tuuri tanayañ boj wala?»

¹⁴ Woo banda ga, tuurey kul nee karjinnaa se:

«Ni, kaa k'ir laama.»

¹⁵ Karjinjaajoo nee tuurey se:

«Nda cimi no kaj war ga baa war m'ay yon ya tee war kokoyoo,
wa kaa ka goro ay biyoo ra,
nda man'ti woo,

yala nuune ma hun ay ra kaj ga koy tuurey ñaa

halaa ba Libañ tuurijanjeñ kaj se i ga nee *sedere a g'i ñaa.»

¹⁶ Yotam koy a ga ka nee: «Sohō, cimi nda laadirtaray da nda war goy ka Abimelek tee kokoy? War goy nda boro hennataray Yerub-Bal nda nga hugoo here wala? War n'a bana ka sawa nda nga teegoyey wala? ¹⁷ Zama ay baaba wongu war se, a na nga hundoo fur war se, a na war kaa Majaañ borey kabey ra. ¹⁸ Amma war, hō war tun ay baaba hugoo se, war na nga iz'arey wii, boro woyye (70) tondi folloku ga, de war na Abimelek nga konjaa iz'aroo tee kokoy Šekem borey boj, zama war armaa no. ¹⁹ Nda cimi nda laadirtaray nda war goy Yerub-Bal nda nga hugoo here hō, yala war ma jaali nda Abimelek, nga mo ma jaali nda war. ²⁰ Nda man'ti woo, yala nuune ma fatta Abimelek ra ka Šekem borey nda Bet-Millo borey ñaa, de yala nuune ma fatta Šekem borey nda Bet-Millo borey ra ka Abimelek ñaa!»

²¹ Woo banda ga, Yotam zuru ka koy tugu Ber, a goro no din ka mooru nga armaa Abimelek.

Šekem borey ture Abimelek ga

²² Abimelek na Izirayel laama jiiri hinza. ²³ Woo banda ga, Irkoy na binelaalay danj Abimelek nda Šekem borey game. Šekem borey mana laadir Abimelek se, ²⁴ takaa kaj nda goy futaa kaj teendi Yerub-Bal iz'aru woyyaa (70) se nda ngi kuroo alhakoo

kan Abimelek ngi armaa ga kaj n'i wii nda Šekem borey ga kaj n'a gaa a ma nga armey wii.²⁵ Woo gar Šekem borey na zanbaguuusu tee tondi hondoy boj beene, boroyaŋ kaj ga boro kul kaj ga bisa ngi fondaar ra kom. Abimelek duu alhabaroo.

²⁶ Waati follokaa ra Gal, Ebed iz'aroo kaa, nga nda nga armey, i bisa nda Šekem. Šekem borey naanay a.²⁷ I koy hawsaa ra ka ngi *alaneb faarey hegay, ka alaneb-izey motti ka daame. I koy ngi tooroo hugoo do, i ḥaa i haj, i na Abimelek danga.²⁸ Gal, Ebed iz'aroo nee: «May ti Abimelek, may ti Šekem, hala ir m'ir boj daŋ Abimelek cire? Man'ti Yerub-Bal izoo no wala? Man'ti Zebul ti bonkoyni kaj goo a cire wala? Wa war boj yeeti ganda Hamor borey se kaj ti Šekem borey baaba, macin se ir no m'ir boj daŋ Abimelek cire.²⁹ Jalla, nda a gar i nk'ay noo Šekem borey, kala ya Abimelek gaaray k'a kaa dogoo ra.» A nee Abimelek ga: «Ni, Abimelek, he! Tonton ni soojey ga, de ma fatta kate ka wongu.»

³⁰ Zebul kaj ti koyraa goforneroo maa hayaa kaj Gal, Ebed iz'aroo g'a har, a dukur.³¹ A na boroyaŋ sanba tuguyan ra Abimelek do ka nee a se: «Gal, Ebed iz'aroo nda nga armey kaa Šekem, nga ne, i goo ma koyraa turandi ni ga.³² Adiši sohō, tun cijin here, ni nda jamaa kaj goo ni bande ma koy zanbaguuusu tee i se hawsaa ra.³³ Subbaahoo ra, wayna fattayanoo ga, ma biya ka tun, de ma kaj koyraa ga. Nga ne, waati kaj Gal nda jamaa kaj goo a bande fatta ka ni kubay, ma haya tee i se kaj n'baa.»

³⁴ Hanoo din Abimelek nda jamaa kul kaj goo a bande tun cijinoo ra ka koy zanbaguuusu tee Šekem jere, i tee margari taaci k'i batu.³⁵ Gal, Ebed iz'aroo fatta ka koy kay koyraa mijoo ga. Abimelek nda jamaa kaj goo a bande buttu ka fatta ngi tugudogoo ra.³⁶ Gal dii jamaa, a nee Zebul se: «Nga ne, jama foo goo ma zunbu ka hun tondi hondoo boj.» Zebul nee a se: «Man'ti woo no, hondoo biyoo no ma tee ma ne sanda boroyaŋ.»³⁷ Gal yee ka nee: «Guna ka boori, jama no ma zunbu hondoo boj kaj goo gandaa gamoo ra, affoo mo goo ma kaa ka hun gunandikey tuurijaa beeroor here.»³⁸ Zebul nee a se: «Adiši man ni šenni henney, ni kaj ga nee: «May ti Abimelek, hala ir ma huru a cire? Man'ti jamaa ti woo kaj n'ga donda? Sohō fatta, koy i wongu.»³⁹ Gal fatta Šekem borey jine ka Abimelek wongu.⁴⁰ Abimelek n'a gaaray, a zuru a se. Boro booboo kaj ka buu za hawsaa ra hala koyraa mijoo ga.⁴¹ Abimelek goro Aruma. Zebul na Gal nda nga armey gaaray, i mana hin ka goro Šekem.

⁴² Subaa ra, jamaa fatta ka koy hawsaa ra. Abimelek duu alhabaroo.⁴³ A na jamaa zaa, a n'i zamna margari hinza, a n'i lanba ka zanbaguuusu tee saajoo ra. Nga ne, waatoo kaj a ga dii jamaa ga fatta koyraa ra, a gum i boj k'i wongu.⁴⁴ Abimelek nda nga margarey kaj goo a bande tun ka koy kay koyraa mijoo ga. Margari hinkaa kaj borey kul kaj goo hawsaa ra boj k'i kar.⁴⁵ Abimelek na zaaroo kul tee a ga koyraa wongu. A na koyraa dii, a na borey wii kaj goo a ra. Woo banda ga, a na koyraa kayri, a na ciiri say-say a ra.

⁴⁶ Aywa, waatoo kaj Migdal-Šekem borey kul maa alhabaroo, i koy tooroo kaj se i ga nee Berit hugoo folgoo ra.⁴⁷ Abimelek duu alhabar kaj Migdal-Šekem borey kul marga.⁴⁸ Woo banda ga, Abimelek žigi Salmoŋ tondi hondoo ga, nga nda jamaa kaj goo a bande. Abimelek na daaši zaa, a na tuuri kabe foo dunbu, a n'a jeeje nga jesoo ga. A nee jamaa se kaj goo nga bande: «War dii hayaa kaj ay n'a tee, w'ay takaa tee, wa cahā.»⁴⁹ Jamaa boro foo kul na tuuri kabe foo dunbu ka hanga Abimelek. I na tuuri kabey daŋ tooroo hugoo folgoo ra, i na nuune daŋ i ra, i na folgoo nda hayaa kaj goo a ra kul ton. Takaa woo nda Migdal-Šekem borey buu, ngi hinnaa arey nda woyey man'ti kala boro zenber foo (1.000) cine.

Abimelek buuyanoo

⁵⁰ Abimelek koy Tebes. A na Tebes wanga k'a daq game, a n'a dii. ⁵¹ Soorohugu kuku gaabante foo goo koyraa gamoo ra, boraal kul zuru ka koy tugu a ra, arey nda woyey, nda koyraa borey. I n'a daabu ngi ga, i žigi soorohugu kukoo sooraa batumaa ra. ⁵² Abimelek man soorohugu kukoo mijoo ka wongu, a nee nga mma nuune daq a ra. ⁵³ Woy foo kaq goo sooraa boj na Abimelek warra nda fufutondi borjo ra, a na bonjo kayri. ⁵⁴ Dogoo din da Abimelek ciya arusoogaa se kaq nga wongu jinawey zaa ka nee a se: «Ni takubaa hoobu m'ay wii, i masi koy nee: ‹Woy k'a wii.›» Arusoogaa n'a hay, a buu. ⁵⁵ Waatoo kaq Izirayel borey dii kaq Abimelek buu, boro foo kul koy nga hugoo do.

⁵⁶ Takaa woo nda Irkoy na teegoy futaa kaqjandi Abimelek boj kaq a n'a tee nga baaba se, zama a na nga arma woyyaa (70) wii. ⁵⁷ Teegoy futaa kul kaq Šekem borey n'a tee, Irkoy n'a kaqjandi i boj. Dangaa kaq Yotam, Yerub-Bal iz'aroo n'a har i ga duu ey.

Alkaali tanayan kaq ti Tola nda Yahir

10 ¹ Abimelek buuyanoo banda ga, Tola kaa ka Izirayel borey kaa iberey kabey ra. Tola ti Puwa iz'aroo, Puwa man'ti kala Dodo, Isakar alkabiilaa boro iz'aroo. A si goro kala Šamir koyraa ra, Efrayim tondi hondey ra. ² A tee alkaali Izirayel ra jiiri waranka cindi hinza (23), nga banda ga, a buu, i n'a sutura Šamir.

³ Tola banda ga, Yahir kaa, Galad boro no, a tee alkaali Izirayel ra jiiri waranka cindi hinka (22). ⁴ Iz'aru waranza (30) bara a se kanyaq ga kaaru farka waranza (30) boj, koyra waranza (30) goo ngi mayray ra. Hala hō i mma nee koyrawey wey se Yahir koyra buuna-buunawey, i sii kala Galad gandaa ra. ⁵ Woo banda ga, Yahir buu, i n'a sutura Kamoj.

Amoq borey na Izirayel tangam

⁶ Izirayel borey yee ka goy futu tee Abadantaa jine. I na toorey kaq se i ga nee *Bal nda *Astarte gana kanyaq ti Siiri gandaa koyey, nda Sidoj koyey, nda Mowab koyey, nda Amoq borey koyey, nda Filisti borey koyey. I na Abadantaa naj, i mana yee k'a gana. ⁷ Abadantaa dukur Izirayel ga, a n'i daq Filisti borey nda Amoq borey kabey ra. ⁸ I na Izirayel borey kankam k'i šiita jiirroo din, takaa din da hala jiiri woy cindi yaaha (18), maanaa Izirayel borey kul kaq goo Žurdej isaa se banda, Amor borey gandaa ra kaq goo Galad. ⁹ Amoq borey na ba Žurdej isaa dej ka koy Žuda, nda Benžamej, nda Efrayim hugoo wongu. Izirayel borey hanse ka fara. ¹⁰ Izirayel borey kaati ka Abadantaa cee ka nee: «Ir na zunubu tee ma ne, zama ir na ni kaq ti Koyoo naj, ir na toorey kaq ti Balyaq gana.» ¹¹ Abadantaa nee Izirayel borey se: «Waatoo kaq Misira borey, nda Amor borey, nda Amoq borey, nda Filisti borey, ¹² nda Sidoj borey, nda Amalek borey, nda Mawoq borey ga war gurzugay, war n'ay cee. Ya na war hallasi kabey ra wala? ¹³ Amma war, war n'ay naj ka koy koy tanayaq gana. Woo se ay si yee ka war kaa kabe ra. ¹⁴ Wa koy, war ma koyey cee kaq war n'i suuba! I ma war hallasi war gurzugaa waati.» ¹⁵ Izirayel borey nee Abadantaa se: «Ir na zunubu tee, haya tee ir se kaq n'baa. Amma ir hallasi hō!» ¹⁶ Woo banda ga, i na koy waaney kaa ngi game ka Abadantaa gana kaq hinna i se.

¹⁷ Aywa, Amoq borey marga ka ngi kaloo gorandi Galad wongoo se. Izirayel borey mo marga ka ngi kaloo gorandi wongoo se Mispa. ¹⁸ Izirayel borey kaq goo Galad gandaa ra, ngi nda ngi bojkoynay nee cere se: «May ti aroo kaq ga huru ir jine ka Amoq borey wongu? Boro kul kaq hin ka woo tee ga tee Galad borey kul bojkoynoo.»

Žeftee Izirayel boŋkoynoo

11 ¹Wongaari beeri goo Galad gandaa ra, maajnoo ti Žeftee. Baaboo maajnoo ti Galad. Galad mana duu Žeftee kala woykuuru ga. ²Galad wandoo hunday na iz'aruyaŋ hay a se. Waatoo kaj woyoo woo izey beeri i na Žeftee gaaray, i nee a se: «N'si duu tubu ir baaba hugoo ra, zama woy tana ize ti ni.» ³Kaj woo tee, Žeftee zuru ka hun nga armey ra ka koy goro Tob gandaa ra. Aru fuyyanteyaa marga Žeftee jere. I ga fatta a bande ka windi.

⁴Waati banda ga, Amoŋ borey tun ka Izirayel wongu. ⁵Kaj Amoŋ borey goo ma Izirayel wongu, Galad boro beerey koy Žeftee ceeći Tob gandaa ra. ⁶I nee Žeftee se: «Kaa, n'ga tee ir jineboraa, de ir ga Amoŋ borey wongu.» ⁷Žeftee nee Galad boro beerey se: «Man'ti war no ka wanji ay ga, k'ay gaaray ay baaba hugoo ra? Macin se war ga kaa ay do hō kaj war goo gurzugay ra?» ⁸Galad boro beerey nee Žeftee se: «Hayaa kaj se ir yee kate ni do sohō da man'ti kala ma koy ir bande, ma Amoŋ borey wongu, ma tee ir boŋkoynoo. Ma tee Galad borey kul se boŋkoyni.» ⁹Žeftee nee Galad boro beerey se: «Nda war n'ay ka koy hala ya Amoŋ borey wongu, de Abadantaa n'i daŋ ay kaboo ra, boŋkoynitaraa ga huru ay mayraa ra wala?» ¹⁰Galad boro beerey nee Žeftee se: «Ir yadda, woo kaj n'n'a har, nda ir man'a tee, Abadantaa ga tee seede.»

¹¹Woo ga, Žeftee koy Galad boro beerey bande. Jamaa n'a daŋ jine a ma tee boŋkoyni nda jineboro. Allaahidoo kul kaj i n'a zaa Žeftee se, Žeftee kaa k'a kul har Abadantaa jine Mispa.

Šenney kaj Žeftee n'i har Amoŋ borey se

¹²Žeftee na dontokawayan sanba Amoŋ borey kokoyoo do ka nee a se: «Macin bara ir game kaj se n'ga kaa ay ga k'ay gandaa wongu?» ¹³Amoŋ borey kokoyoo nee Žeftee dontokey se: «Izirayel no, waatoo kaj a žigi ka fatta Misira, a n'ay gandaa dii za Arnoŋ isaa hala Yabok isaa ga ka koy hala Žurdeŋ isaa do. Sohō ma labey wey yeeti ir se nda ni boŋ.»

¹⁴Žeftee yee ka dontokawayan sanba Amoŋ borey kokoyoo do ¹⁵ka nee a se: «Žeftee nee: Izirayel mana Mowab gandaa dii, a mana Amoŋ borey gandaa dii.» ¹⁶Waatoo kaj Izirayel borey žigi ka fatta Misira, i nka dira saajoo ra hala Kakaarey teekoo do ka too Kadeš. ¹⁷No din ra Izirayel na dontokawayan sanba Edom kokoyoo do ka nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, naŋ ya bisa nda ni gandaa.»ⁱ Amma Edom kokoyoo mana harjajer i se. A na dontokawayan sanba Mowab kokoyoo mo se, nga mo wanji. Woo ra Izirayel kul cindi Kadeš. ¹⁸Woo banda ga, Izirayel borey dira saajoo ra, i na Edom nda Mowab kuubi, i bisa Mowab se waynahunay. I goro Arnoŋ se banda bila nda i ma huru Mowab laboo ra, zama Arnoŋ man'ti kala Mowab hirroo. ¹⁹Izirayel na dontokawayan sanba Sihooŋ do kaj ti Amor borey nda Hešboŋ kokoyoo, Izirayel nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, naŋ ir ma bisa nda ni gandaa ka koy too ir nongoo ra.»^j ²⁰Amma Sihooŋ mana naanay Izirayel k'a naŋ a ma bisa nda nga laamaa. Sihooŋ na nga wongu-izey kul marga, a na nga kaloo gorandi Yahas ka Izirayel wongu. ²¹Abadantaa, Izirayel Koyoo na Sihooŋ nda nga wongu-izey kul daŋ Izirayel kaboo ra. Izirayel na Amor borey gandaa kul mayray kaj ra Amor borey ga goro. ²²I na Amor borey laboo kul mayray, za Arnoŋ isaa hala Yabok isaa ka koy za saajoo ra hala Žurdeŋ isaa do. ²³Aywa, Abadantaa, Izirayel Koyoo na Amor borey gaaray nga jamaa Izirayel jine, ni no m'ir gaaray laboo ra? ²⁴Ni koyoo kaj ti Kemoš, gandaa kaj a n'a noo ma ne ga tee ni wane wala? Takaan din da ir mo, haya kul kaj Abadantaa n'a noo ir se wongu ra, hayaa ga tee ir wane. ²⁵Ni nka bisa Sipor iz'aroo Balak kaj

ⁱ11.17 Kabuyaney 20.14–21.

^j11.19 Kabuyaney 21.21–24; Alhukumoo 2.26–36.

ti Mowab kokoyoo? A na yenje ceeci Izirayel ga wala? A n'a wongu wala? ²⁶Jiiri zangu hinza (300) ne kaj Izirayel ga goro Hešboj nda nongey kaj goo nga laamaa ra, Aroyer ra nda nongey kaj goo nga laamaa ra, nda koyrawey kul kaj goo Arnoj isaa mijney bande. Macin se war mana laboo woo taa alwaatoo woo kul? ²⁷Man'ti agay ka zunubu tee ma ne, ni ka goy laala goy ay ga, ni kaj baa m'ay wongu. Yala Abadantaa kaj ti ciitikaa, ma ciiti hō Izirayel borey nda Amoŋ borey game.»

²⁸Amma Amoŋ borey kokoyoo mana hanjaler Žefte šenney se kaj a donto k'i har a se.

Žefte na meefur zaa

²⁹Abadantaa *Hundoo zunbu Žefte ga, a na Galad gandaa nda Manase gandaa dunbu ka bisa. Woo banda ga, a bisa ka koy Mispa kaj goo Galad, a hun Mispa kaj goo Galad ka bisa Amoŋ borey do. ³⁰Žefte na meefur zaa Abadantaa se, a nee: «Abadantaa, nda n'a Amoŋ borey daŋ ay kaboo ra nda cimi, ³¹boro kul kaj fatta nda ay hugoo mijoo k'ay kubay waati kaj ay yee kate nda baani ka hun wongoo kaj ay g'a tee Amoŋ borey bande, boraa ga tee Abadantaa wane, ay g'a kaa *sargari kukurante.» ³²Žefte bisa Amoŋ borey do k'i wongu, Abadantaa n'i daŋ kaboo ra. ³³Žefte hin ey hinyan beeri, a n'i kar za Aroyer hala boro ma too Minit, koyer waranka (20), hala Abel-Keramim. Amoŋ borey na ngi boŋ yeeti ganda Izirayel borey se.

³⁴Waatoo kaj Žefte ga yee kate nga do Mispa, nga ne, nga ize woyoo n'a kubay nda tubal nda gaani. Nga ize bajja follokaa no, nga banda ga, a sii nda iz'aru, a sii nda ize woy tana foo. ³⁵Za a dii a, nga no, a na nga bankaarawey kottu ka nga binemaraa cebe ka nee: «He! Kaari, ay ize woyoo, ni no ma kate ay ga bone. Agay ka hanse ka šelaj Abadantaa se, ay si hin ka yee ay šennoo se banda.» ³⁶Ize woyoo nee a se: «Baaba, ni nka hanse ka šelaj Abadantaa se, hayaa tee ya ne ka sawa nda woo kaj hun ni mijoo ra sohō kaj Abadantaa na ni dukuroo kaa ni iberey ra kaj ti Amoŋ borey.» ³⁷A yee ka nee baaboo se: «Ma woo tee ya ne kaj ay g'a wiri ni ga, ay noo handu hinka šarti, ay ga koy tondi hondey ra ka yaara-yaara ka hēe, agay nda ay cerey, zama ay ga buu ay hondiyawtarraa ra bila ya hiji.» ³⁸A nee a se: «Koy.» A n'a naŋ a ma koy handu hinka. A koy tondi hondey boŋ, nga nda nga cerey ka hondiyawtarraa hēe. ³⁹Handu hinka banda ga, a yee kate baaboo do, a n'a ka meefuroo kaa kaj n'a zaa. A mana bay ka marga nda aru. Za woo ga, a tee alaada Izirayel ra kaj ti ⁴⁰jiiri ka kaa jiiri Izirayel hondiyawey ga fatta jirbi taaci ka koy hongu Žefte Galad boraa ize woyoo.

Efrayim borey nda Žefte wongoo

12 ¹Efrayim arey marga ka bisa ka koy Safon^k ka nee Žefte se: «Macin se ni bisa ka koy Amoŋ borey wongu bila nda ma ciya ir se ir ma koy ni bande? Ir ga nuune daŋ ni hugoo ra ka ni nda ni hugoo ton.» ²Žefte nee: «Agay nda ay jamaa, waafakay janjay beeri huru ir nda Amoŋ borey game. Waatoo kaj ay na war cee war man'ay kaa kabey ra. ³Kaj ay dii war si kaa k'ay faaba, ay farrati, ay bisa ka koy Amoŋ borey do, de Abadantaa n'i daŋ ay kaboo ra. Adiši macin se war ga kaa k'ay wongu hō?» ⁴Žefte na Galad arey kul marga ka koy Efrayim wongu. Galad arey na Efrayim kar, ka gar Efrayim borey nka nee: «War Galad borey, war man'ti kala meecindiyaj kaj zuru ka hun Efrayim ka koy Manase.» ⁵Galad na Žurdej isaa yawdogey dii Efrayim heroo ra. Waati kul kaj Efrayim boro foo kaj cindi ga baa nga ma bisa, Galad arey g'a hāa ka nee: «Efrayim boro ti ni wala?», nda a tuuru ka nee: «Kalaa», ⁶i ga nee a se: «Nee: Šibolet.» Nda a nee: «Sibolet^l, zama Efrayim borey

^k12.1 «Safon», Ebere šenni ra, almaganaa faa ti «hawsa here».

^l12.6 «Šibolet» wala «Sibolet», Ebere šenni ra, maanaa ti «jeeni».

si hin k'a har nda fondaan, i g'a dii ka jindoo kaa no din Žurdej isaa yawdogey ra. Waatoo woo ra Efrayim aru zenber woytaaci cindi hinka (42.000) jaŋ ngi hundey.

⁷ Žeftet kaŋ ti Galad boro tee alkaali Izirayel ra jiiri iddu, woo banda ga, Žeftet buu, de i n'a sutura Galad koyrawey affoo ra.

Alkaaley kaŋ na Izirayel laama Žeftet duma ga

⁸ Žeftet buuyanoo banda ga, Ibsaŋ kaŋ ti Betelehem boro tee alkaali Izirayel ra. ⁹ A duu iz'aru waranza (30) nda ize woy waranza (30) kaŋ a n'i hijjandi taray boroyaj se. Nga iz'arey, a kate i se woy-ize waranza (30) kaŋ a n'i ka hun taray. A tee alkaali Izirayel ra jiiri iyye. ¹⁰ Woo banda ga, Ibsaŋ buu, i n'a sutura Betelehem.

¹¹ Ibsaŋ banda ga, Eloŋ kaŋ ti Zabuloŋ boro tee alkaali Izirayel ra jiiri woy (10).

¹² Woo banda ga, Eloŋ, Zabuloŋ boraas buu, i n'a sutura Ayalon̄ ra, Zabuloŋ gandaa ra.

¹³ Eloŋ banda ga, Hilel iz'aroo Abdoŋ kaŋ ti Piratoŋ boro tee alkaali Izirayel ra.

¹⁴ A duu iz'aru woytaaci (40) nda haama waranza (30) kaŋ ga kaaru farka woyye (70) boŋ. A tee alkaali Izirayel ra jiiri yaaha. ¹⁵ Nga banda ga, Hilel, Piratoŋ boraas buu, i n'a sutura Piratoŋ, Efrayim gandaa ra, Amalek borey tondi hondoo ra.

Samsoŋ hayandiroo

13 ¹ Izirayel borey yee koyne ka goy futu tee Abadantaa jine. Abadantaa n'i daŋ Filisti borey kabey ra jiiri woytaaci (40).

² Sora koyraa ra aru foo goo no, Dan alkabiilaa boro no, maajnoo ti Manowa, wandoor man'ti kala woy gun, a sii nda ize. ³ Han foo Abadantaa almalaykaa bangay woyoo woo se ka nee a se: «Nga ne, ni kaŋ ti woy gun, mana duu ize, n'ga kaa ka tee alhaamidu, n'ga iz'aru daŋ adujnja ra. ⁴ Sohō, ay g'a wiri ni ga, ma hanse ka hawgay, masi *alaneb hari mooro haŋ, masi harifutu dumi kul haŋ, masi haya harramante kul ḥaa. ⁵ Zama nga ne, n'ga tee alhaamidu, de n'ga iz'aru daŋ adujnja ra. Šiini si zuru bojoo ra, zama zankaaroo woo ga tee boro kaŋ yeetandi jere ga Irkoy se za jaŋoo gundoo ra. Nga no ma sintin ka Izirayel hallasi Filisti borey kabey ra.» ⁶ Woyoo koy nee nga kurjoo se: «Irkoy aru foo kaa k'ay gar, a ga hima nda Irkoy almalaykaa, a ga hanse ka hunburandi. Ay man'a hāa man ra a hun, a mana nga maajnoo har ya ne. ⁷ Amma a nee ya ne: »N'ga kaa ka tee alhaamidu, n'ga iz'aru daŋ adujnja ra. Sohō masi alaneb hari mooro haŋ, masi harifutu dumi kul haŋ, masi haya harramante kul ḥaa, zama zankaaroo woo ga tee boro kaŋ yeetandi jere ga Irkoy se za jaŋoo gundoo ra hala nga buuyanoo zaaroo ga.»

⁸ Kaŋ Manowa maa woo, a na Abadantaa suurandi ka nee: «Abadantaa, ay ga ni ḥaa, Irkoy boraas kaŋ n'n'a sanba ma yee kate ir do k'ir cawandi woo kaŋ ir ga hima k'a tee zankaaroo se kaŋ ga hayandi.» ⁹ Abadantaa na hanjayer Manowa se, Irkoy almalaykaa yee kate woyoo do. A goo ma goro hawsaa ra. Nga kurjoo Manowa sii a bande. ¹⁰ Woyoo cahā ka zuru ka koy nga kurjoo do ka deede ka nee: «Kaa ka guna, aroo kaŋ bay ka kaa ay do yee ka bangay ya ne.» ¹¹ Dogoo din da, Manowa tun ka hanga wandoo, a na aroo gar, a nee a se: «Ni no ka šelaŋ woyoo woo se?» A nee: «Agay no.» ¹² Manowa nee: «Nda šennoo kaŋ n'n'a har tee cimi, macin ti zankaaroo dira takaa ašariyawey, macin ti hayaa kaŋ a ga hima k'a tee?»

¹³ Abadantaa almalaykaa nee Manowa se: «Hayey kul kaŋ ay n'i har woyoo se, a ma nga boŋ dii i ga. ¹⁴ A si alanebjaa haya kul ḥaa, a si alaneb hari moora haŋ, a si harifutu dumi kul haŋ, a si haya harramante kul ḥaa, hayey kul kaŋ ay n'i har a se a m'i dii.» ¹⁵ Manowa nee Abadantaa almalaykaa se: «Suuri, m'ir batu hala ir ga hancin-ize foo soolu k'a hina ma ne.» ¹⁶ Abadantaa almalaykaa nee Manowa se: «Ba nda n'n'ay gaabi ya cindi, ay si ni ḥaa, amma nda n'ga baa ma *sargari kukurante tee, a kaa Abadantaa se.» Manowa si bay kaŋ Abadantaa almalaykaa no.

¹⁷ Manowa nee Abadantaa almalaykaa se: «Macin ti ni maajoo, hala ir ma albarka tee ma ne nda ni šenney tee cimi?» ¹⁸ Abadantaa almalaykaa nee Manowa se: «Macin se n'g'ay hää nda ay maajoo, ay maajoo ti kayfi.» ¹⁹ Manowa na hancinoo nda *taasu sargaroo zaa, a n'a sarga tondoo boj Abadantaa se kaj ga kayfi tee. Kaj Manowa nda nga wandoo goo ma honnay, ²⁰ sargari tonadogoo nuunaa goo ma žigi beenaahere, Abadantaa almalaykaa žigi sargari tonadogoo nuunaa ra. Manowa nda nga wandoo dii woo, i na ngi ndumey sinji laboo ra. ²¹ Abadantaa almalaykaa mana yee ka bangay Manowa nda nga wandoo se. Waatoo din Manowa bay kaj Abadantaa almalaykaa no. ²² Manowa nee nga wandoo se: «Šikka sii ir ga buu, zama ir dii Irkoy.» ²³ Wandoo nee a se: «Nda Abadantaa mma baa nga m'ir wii, a si sargari kukurantaa nda taasu sargaroo taa, a s'ir cebe woo kul, de mo a si naj ir ma maa wey kaj ir maar'ey.»

²⁴ Aywa, woyoo na iz'aru daŋ adujna ra, a na maajoo daŋ Samson. Zankaa ga beeri, Abadantaa na albarka daŋ a ra. ²⁵ Abadantaa *Hundoo sintin ka goy Samson ra waatoo kaj a goo Dan jamaa kaloo, Sora koyraa nda Eštawol koyraa game.

Samson hijja

14 ¹ Han foo Samson doo ka koy Timna koyraa ra. Timna din ra, a dii woy foo Filisti borey ize woyey ra. ² Waatoo kaj a willi hugey do, a nee baaboo nda jaajoo se: «Ay dii woy foo Timna, Filisti borey ize woyey ra, sohō, w'a wiri ya ne hijjay.» ³ Baaboo nda jaajoo nee a se: «Woy nka sii ni baaba-izey ize woyey ra nda ay jamaa kul ra, kaj se n'ga koy woy zaa Filisti borey ra, jofolowey wey?» Samson nee nga baaba se: «A wiri ya ne, zama nga no ma tee ya ne.» ⁴ Baaboo nda jaajoo si bay kaj hayaa kaj Samson n'a wiri, haya no kaj hun Abadantaa do, zama yenje no Abadantaa ga ceeći Filisti borey ga. Alwaatoo din Filisti borey goo Izirayel boj.

⁵ Samson, nda nga baaba, nda nga jaa doo ka koy Timna, waatoo kaj i too Timna *alaneb faarey do, ganjihayla-ize booro ka Samson kubay. ⁶ Abadantaa *Hundoo zunbu Samson ga, haya kul sii kaboo ra, a na ganjihaylaa dunbu-dunbu sanda takaa kaj nda boro ga hancin-ize dunbu-dunbu. A mana hayaa har nga baaba nda nga jaa se kaj nga n'a tee. ⁷ Samson doo Timna, a šelaj woyoo se. Woyoo kan a se. ⁸ Waati banda ga, a yee kate Timna ka woyoo wiri hijjay, a kuubi ka koy dii ganjihaylaa jifaa. A gar ayu zuku nda yuu goo ganjihaylaa bukaa ra. ⁹ A zaa a ra k'a dan kaboo gundoo ra k'a jaa waatoo kaj a goo fondaar. Waatoo kaj a too baaboo nda jaajoo do fondaar, a n'i noo a ra, i n'a jaa. Amma a man'i bayrandi kaj nga mana yuuwoo woo zaa kala ganjihayla bukaa ga.

Samson na albata foo fur Filisti borey ga

¹⁰ Baaboo doo ka koy woyoo do. No din ra Samson na hoyandi tee, zama takaa din no arusoogey g'a tee. ¹¹ Za Filisti borey dii Samson, nga no i na sooga waranza (30) suuba kaj ma goro a jere. ¹² Samson nee i se: «Wa nan ya albata foo fur war se. Nda war n'a feeri ya ne hoyandoo jirbi iyyaa ra, nda war duu a, ay ga war noo darbay kaccu waranza (30) nda jingar darbay waranza (30). ¹³ Amma nda war mana hin k'a feeri, war no m'ay noo darbay kaccu waranza (30) nda jingar darbay waranza (30).» I nee a se: «Ni albataa har, ir ga maa.» ¹⁴ A nee i se:

«Jaaaka ra haya fatta kaj ga jandi,
gaabikoynoo ra haya kaana fatta.»

Jirbi hinza i mana hin ka albataa feeri. ¹⁵ Jirbi iyyantoo hane, i nee Samson wandoo se: «Ni kurpoo fafagay hala a ma albataa feeri ir se, nda man'ti woo, ir ga ni ton nuune ra hala ma tee boosu, ni nda ni baaba hugoo borey. War mma baa war m'ir kabey koonandi, woo se war n'ir hoyandi?» ¹⁶ Samson wandoo koy Samson do a ga hée, a nee a se: «Ni mma konna agay, n'si baa agay. N'na albata fur ay jamaa borey

ga, man'a feeri ya ne.» A nee: «Guna, ya n'a feeri ay baaba se, ya n'a feeri ay jaa se, ay ga hima k'a feeri ma ne wala?»¹⁷ A hanga a bande nda nga hēenoo jirbi iyya ra kaj hoyandoo n'a tee, jirbi iyyantoo hane a n'a feeri a se, zama a nk'a zaa ka kay. Woo banda ga, woyoo koy a feeri nga jamaa borey se.¹⁸ Jirbi iyyantoo hane, za waynaa mana kaj, koyraa arey nee Samsoj se:

«Macin ka kan nda yuu,
macin ka gaabi nda ganjihayla?»

A nee i se: «Nda war nka mana faari beeri nda ay haw woy zanoo, war si agay albataa feeri.»

¹⁹ Abadantaa *Hundoo zunbu Samsoj ga, a doo Aškeloŋ. A na aru waranza (30) wii, a na bukawey darbawey kaa i ga, a n'i noo borey se kaj na albataa feeri. A futu, a willi ka koy nga baaba do.²⁰ Haya kaj ti Samsoj wandoo, i n'a noo arusoogey affoo se kaj goro Samsoj jere hijaa waati.

Samsoj faasa nga boŋ se

15¹ Waati banda ga, alkamaa hegaa waati, Samsoj koy nga wandoo foo nda hancin-ize foo. A nee nga wandoo baaba se: «Ay ga huru ay wandoo hugoo ra.» Amma wandoo baaba mana yadda a ma huru.² Wandoo baaba nee: «Kaj ay hakiika ka bay kaj ni konna a, ay n'a noo ni ceroo se. Kayne woyoo mana boori nda a wala? Ay g'a wiri ni ga, m'a zaa dogoo ra.»³ Samsoj nee i se: «Hiino nda ay na ifutu tee Filisti borey se, ay si duu i ga zunubu.»

⁴ Samsoj koy, a na nzungu zangu hinza (300) dii. A na bunduyar zaa ka nzungey dumawey bere cere se ihinka-hinka, nsunfay hinka kul a ga bundu foo haw gamey ra.⁵ Samsoj na nuune daŋ bundye raa, a na nzungey taj Filisti borey alkamaa ra, a na alkama jeeni hawarey nda alkamaa kaj goo jeenoo ga kul ton ka koy hala *alaneb faarey nda *zaytupjaney do.⁶ Filisti borey nee: «May ka woo tee?» I nee: «Samsoj no, Timna koyraa boraa nzuraa, zama nga nzuraa na nga wandoo dii k'a noo ceroo se.» Woo ga, Filisti borey žigi ka koy woyoo nda baaboo ton nuune ra k'i tee boosu.⁷ Samsoj nee i se: «Zama war na woo tee, ay si goro nda ay man'ay boŋ faasa war ra.»⁸ A hanse k'i kar, a hin ey hinay beeri. Woo banda ga, a koy huru ka cindi ka goro Etam tondoo horboo ra.

Samsoj na aru booboo wii nda farka warkandu

⁹ Woo banda ga, Filisti borey koy ngi kaloo gorandi Žuda ka koy hala Lehi.¹⁰ Žuda arey nee: «Macin se war žigi ka kaa ir ga?» I nee: «Ir mana žigi ka kaa kala ka Samsoj haw, ka takaa tee a se kaj a n'a tee ir se.»¹¹ Woo ga, Žuda aru zenber hinza (3.000) doo nda Etam tondi horboo ka kaa ka nee Samsoj se: «N'si bay kaj Filisti borey goo ir boŋ? Macin no n'n'a tee ir se?» A nee i se: «Hayaa kaj i n'a tee ya ne no ay n'a tee i se.»¹² I nee a se: «Ir nka doo ka kaa ka ni haw ka ni noo Filisti borey se.» Samsoj nee i se: «Wa žee ya ne kaj war si kaj ay ga k'ay wii.»¹³ I nee: «Kalaa, ir si baa de kala ka ni haw ka ni daŋ kabey ra, ir si ni wii.» I n'a haw nda karfu taji hinka k'a kaa tondi guusoo ra.¹⁴ Waatoo kaj a too Lehi, Filisti borey kaati k'a kubay. Waatoo din Abadantaa *Hundoo zunbu a ga. Karfey kaj goo kabey ga tee ma nee šukka kaj nuune n'a ton, hawarey hun kabey ga.¹⁵ Samsoj duu farka warkandu gani, a na kaboo šerre k'a zaa, a n'a ka aru zenber foo (1.000) wii.¹⁶ Samson nee:

«Farka warkandu nda
ay na aru zuku^m beeri tee,
ay na aru zenber foo (1.000) wii
nda farka warkandu.»

---

^m15.16 Ebere hantumoo ra, «farka» nda «zuku» kalimawey ga baa ka hima.

¹⁷ Waatoo kaj a šelar ka ben, a na warkandoo warra nongu mooro ra. I na nongoo maajpoo daŋ Ramat-Lehi (maanaa «warkandoo hondoo»). ¹⁸ Samsoŋ hanse ka jaw, a na Abadantaa cee, a nee: «Ni no ka kate agay, ni tamoo ma hin Filisti borey hinay beeri, sohō ay ga buu nda jaw ka kaj jofolowey kabey ra wala?» ¹⁹ Irkoy na tondi guusoo kayri kaj goo Lehi, hari fatta a ra. Samsoŋ haŋ, hundoo yee kate, a duu gaabi. Woo se i na hari dogoo woo maajpoo daŋ En-Kore (maanaa «boraa kaj ciya hari dogoo»). A goo Lehi hala hō.

²⁰ Samsoŋ tee alkaali Izirayel ra Filisti borey waati jiiri waranka (20).

Samsoŋ koy Gaaza koyraa ra

16 ¹Han foo Samsoŋ koy Gaaza, no din ra a dii woykuuru foo, a marga nda a. ²I nee Gaaza borey se: «Samsoŋ goo ne.» I na boroyaŋ daŋ nongu kul ra k'a lakkal, i na zanbagusu tee a se cijinoo ra koyraa mijnoo ga. I na cijinoo kul tee i si haya kul tee, i ga nee: «Nda moo boo, ir g'a wii.» ³ Samsoŋ cindi a ga kani hala cijinoo gamoo ga. Cijinoo gamoo ra, a tun, a na koyraa mijnoo ganbey nda caraw hinkaa nda guurey dogu, a n'i jere nga jesoo ga, a n'i ka koy tondi hondoo bojoo ga kaj goo Hebroŋ tenje.

Dalila na Samsoŋ zanba

⁴ Woo banda ga, Samsoŋ baa woy foo Sorek gooroo ra. Maajpoo man'ti kala Dalila. ⁵ Filisti borey boŋkoyney žigi ka koy Dalila do, i nee a se: «Samsoŋ fafagay ka dii takaa kaj ti nga gaabi beeroo woo, nda takaa kaj nda ir ga hin a, woo ra ir g'a haw ka gaaboo kaccandi. Ir boro foo kul ga ni noo nzorfu kaaray tamma boŋ zenber foo nda zangu (1.100).» ⁶ Aywa, Dalila nee Samsoŋ se: «Ay g'a wiri ni ga, takaa har ya ne kaj ti ni gaabi beeroo woo, taka foo nda boro ga ni haw ka ni gaaboo kaccandi?» ⁷ Samsoŋ nee a se: «Nda ay hawandi nda ceelinji gani iyye kaj mana kogu jina, ay gaaboo ga kacca, de ay ga tee sanda borey kul takaa.» ⁸ Kaj Filisti borey maa woo, ngi borey boŋkoyney kate Dalila se ceelinji gani iyye kaj mana kogu jina, Dalila na Samsoŋ haw nda ey. ⁹ Boroyaŋ goo ma tugu hugoo ra Dalila jere. Dalila nee Samsoŋ se: «Filisti borey kaa ni ga, Samsoŋ!» Dogoo din da Samsoŋ na ceelinjey say sanda waati kaj nuune huru šilli ra. Woo ra i mana hin ka duu nga gaaboo sirroo.

¹⁰ Dalila nee Samsoŋ se: «Guna, agay no n'n'ay darga, n'taari ya ne. Sohō ay g'a wiri ni ga, hayaa har ya ne kaj nda boro ga ni haw.» ¹¹ A nee a se: «Nda i n'ay haw nda karfu taaga kaj mana bay ka goy, ay ga yalaafu, de ay ga tee sanda borey kul takaa.» ¹² Dalila na karfu taagayaŋ zaa kaj nda a n'a haw. Woo banda ga, a nee: «Filisti borey kaa ni ga, Samsoŋ!» Boroyaŋ goo ma tugu hugoo ra Dalila jere. Samsoŋ na karfey dunbu kaj goo kabey ga sanda šilli.

¹³ Dalila nee Samsoŋ se: «Hala sohō n'n'ay darga, n'taari ya ne. Hayaa har ya ne kaj nda boro ga ni haw.» A nee a se: «Kala m'ay bojoo manga iyyaa tur nda jerse kaj nda maalawey ga kay.» ¹⁴ Dalila n'i haw kokoro ga, woo banda ga, a nee a se: «Filisti borey kaa ni ga, Samsoŋ!» Dogoo din da Samson tun jirboo ra, a na kokoraa nda jersaa dunbu.

¹⁵ Dalila nee Samsoŋ se: «Taka foo nda n'ga hin ka nee ya ne: «Ay ga baa ni», ka gar ay sii ni binoo ra? Cee hinza ti woo kaj n'g'ay darga, n'si nongoo har ya ne kaj ra ni gaabi beeroo ga hun.» ¹⁶ A n'a zaa ka kay, a g'a kankam zaari kul nda nga ſenney, Samsoŋ fara nda a hala a ga baa ka buu, ¹⁷ a na nga binoo kul feeri a se, a nee a se: «Šiini mana bay ka zuru ay bojoo ra, zama boro kaj yeetandi jere ga Irkoy se ti agay za ay jaa gundoo ra. Nda ay bojoo cebu, ay gaaboo ga koy, ay ga yalaafu, de ay ga tee sanda borey kul takaa.» ¹⁸ Dalila dii kaj a na nga binoo kul feeri nga se, a sanba ka ciya Filisti borey boŋkoyney se, a nee i se: «Wa kaa sohō, zama a na nga binoo kul feeri ya ne.» Filisti borey boŋkoyney koy a do, i koy nda

ngi bande nzorfu kaaraa kaj i n'a har a se.¹⁹ Dalila na Samson jirbandi nga cewey ga, woo banda ga, a ciya aru foo se a ma Samson manga iyyaa cebu, Dalila sintin ka Samson gaaboo kaccandi. Gaaboo hun a ra.²⁰ A nee: «Filisti borey kaa ni ga, Samson!» Dogoo din da a tun jirboo ra, a nee: «Ay ga hun woo ra sanda waati kul takaa, ay ga hun i ra», amma a mana bay kaj Abadantaa hun nga bande.²¹ Filisti borey n'a dii, i na moyey looti. I n'a ka doo ka koy Gaaza, de i n'a haw nda alhan šešeriyan. A ga fufutondoo kuubi kasa hugoo ra.²² Amma za i na bojoo hinbirey cebu, i sintin ka zay.

Samson yee ka faasa nga boj se jina, a buu

²³ Han foo Filisti borey bojkoynay na cere marga ka sargari kaa ngi koyoo, Dagoj se, nda ka paali. I nee: «Ir koyoo na Samson, ir iberoo danj ir kabey ra.»²⁴ Waatoo kan jamaa dii Samson, i na ngi koyoo beerandi ka nee:

«Ir koyoo n'ir iberoo danj ir kabey ra,
nga kaj n'ir gandaa kayri,
a hanse ka wiiya ir ra.»

²⁵ Biney ga kan, i nee: «Wa Samson cee a ma kaa k'ir haarandi!» I na Samson cee k'aa kasaa ra, a g'i haarandi. I n'a kayandi hugoo tondi ganjey game.²⁶ Samson nee arusoogaa kaj g'a gongu se: «Ay ka tuku hugoo ganjey kaj ga a ga kay do hala ya dibi i ga.»

²⁷ Woo gar kaj hugoo too nda aru nda woy. Filisti borey bojkoynay kul goo no. Boro zenber hinza (3.000) cine, aru nda woy kaj goo hugoo sooraa boj ka Samson guna kaj g'i haarandi.²⁸ Woo ga, Samson na Abadantaa cee, a nee: «Ay Koyoo, Abadantaa, hongu agay, ay g'a wiri ni ga, ay noo gaabi hiino hinne hala y'ay boj faasa Filisti borey ra ay moo hinkaa sabbu se.»²⁹ Samson tuku ganji hinkaa ga kaj goo hugoo gamoo ra, a dibi i ga, affoo a dibi a ga nda nga kabe hennaa, affaa a dibi a ga nda kabe waawa. ³⁰ Woo banda ga, Samson nee: «Yala ya buu Filisti borey bande.» Kaj a na woo har, a na ganjey tuti nda gaabi, hugoo kaj bojkoynay nda jamaa kul kaj goo a ra boj. Boro hinnaa kaj a n'i wii hanoo woo kaj a buu bisa boro hinnaa kaj a n'i wii nga hunaroo ra.

³¹ Samsoj armey nda nga hugoo borey kul doo ka kaa k'a zaa. Waatoo kaj i žigi, i n'a sutura koyraa kaj se i ga nee Sora nda Eštawol koyraa gamoo ra, Manowa, nga baaba *saaraa ra. Samson tee alkaali jiiri waranka (20) Izirayel ra.

Mika nda nga tooru ganadogoo

17 ¹ Aru foo goo Efrayim tondi hondey ra kaj maajoo ti Mika, ² a nee nga jaa se: «Nzorfu kaaray tamma boj zenber foo nda zangoo (1.100) kaj i n'i dii ni ga kaj se n'n'a dangayan har ay jinoo ra, guna, agay kone nzorfoo goo. Agay no k'a zaa.» Jajoo nee: «Ay izoo, yala Abadantaa albarkaa ma huru ni ra.»³ A na nzorfu kaaray tamma boj zenber foo nda zangoo (1.100) yeeti jajoo ga. Jajoo nee: «Ay ga nzorfoo woo yeeti jere ga Abadantaa se, hala ya duu k'a mennandi k'a tee tooru assuura ni, ay iz'aroo se. Sohō ay g'a yeeti ni ga.»⁴ A yee ka nzorfoo yeeti jajoo ga. Jajoo na nzorfu kaaray tamma boj zangu hinka (200) zaa k'a noo wura dejkaa se. A n'i mennandi k'i tee tooru assuura. I n'a jisi Mika hugoo ra.

⁵ Woo gar Mika goo nda tooru hugu, a na *beene kaayi-ize nda tooruyan tee, a na nga iz'aru foo gorandi *sargari juwalyan goyoo ra a ma tee a se sargari juwalkaw. ⁶ Alwaatey din ra, kokoy sii Izirayel ra. Boro kul ga tee haya kaj kan a se.

⁷ Arusooga goo no kaj Betelehem kaj goo Žuda wane nda a, a sii kala Žuda alkabillaa ra, *Lewi boro no, a ga tee yaw no din. ⁸ Han foo aroo woo hun Betelehem kaj goo Žuda ka koy taabuši nongu tana ra. A goo nga fondaar ra Efrayim tondi hondey ra, a too Mika hugoo do. ⁹ Mika nee a se: «Man ra ni hun?» A nee a se:

«Lewi boro ti agay, Betelehem kan goo Žuda wane nda agay, ay goo ma naaru ka koy taabuši nongu kaj ay duu a ra.»¹⁰ Mika nee a se: «Cindi ay bande, tee ya ne baaba nda sargari juwalkaw, ay ga ni noo jiiri kul nzorfu kaaray tamma boj woy (10), nda bankaarayyan nda ḥaayan.» Lewi boraah huru hugoo ra.¹¹ Woo banda ga, Lewi boraah yadda ka goro Mika do. A na Mika dii sanda nga izey affoo.¹² Mika na Lewi boraah gorandi goyoo ra. Arusoogaa tee nga sargari juwalkaa. A goo Mika hugoo ra.¹³ Mika nee: «Sohō ay ga bay kaj Abadantaa ga gomni tee ya ne, zama Lewi boro hunday ti ay sargari juwalkaa.»

Dan borey na labu barmay

18¹ Alwaatey wey ra kokoy sii Izirayel ra, alwaatoo woo ra mo Dan borey alkabiila ga nongu ceeci kaj ra ngi ga goro, zama hala waatoo woo baa kul mana nondi i se Izirayel borey alkabiilawey game.² Dan borey na aru guu ngi alkabiila borey kul ra kaj ti aru wongaariyay sanba ka hun Sora nda Eštawol ka gandaa monno k'a bay. I nee i se: «Wa koy gandaa monno.» I too kate Efrayim tondi hondey ra, Mika hugoo ra ka zumbu no din ka kani.³ Kaj i goo Mika hugoo ra, i na arusoogaa *Lewi boraah deenesennoo bay, i kuubi a here k'a hāa ka nee: «May ka kate ni ne? Macin no n'ga tee ne? Macin ma ni dii ne?»⁴ A na hayey har i se kaj Mika n'i tee nga se. A nee i se koyné: «A na banaw kayandi ya ne, ay tee nga *sargari juwalkaa.»⁵ I nee a se: «Adiši ir g'a wiri ni ga, Irkoy ibaayoo ceeci hala ir ma bay wala naarumaa kaj ra ir goo ga boori.»⁶ Sargari juwalkaa nee i se: «Wa koy nda baani, naarumaa kaj ra war goo, Abadantaa goo war jine.»

⁷ Aru guwaa koy, i too Layiš. I gar kaj jamaa kaj goro a ra goo alaafiya ra sanda Sidoj borey takaa, i goo baani nda lakkalkanay ra. Gandaas ra boro kul si ni ceroo šiita. I ga mooru Sidoj borey, haya kul sii ngi nda boro kul game.⁸ I yee kate ngi armey do Sora nda Eštawol, armey n'i hāa ka nee: «Alhabar?»⁹ I nee: «Wa tun, ir ma žigi ka koy k'i wongu. Ir dii gandaa, a ga hanse ka boori. War mma bine-bine wala? War masi gaabuunay. Wa koy gandaa dii k'a mayray.¹⁰ Waati kaj war huru a ra, war ga dii jamaa kaj goo lakkalkanay ra. Gandaas ga beeri nongoo kul here, Irkoy n'a dan war kabey ra. Nongu no kaj haya kul kaj goo laboo ga goo a ra.»

¹¹ Dan alkabiila aru zangu iddu (600) hun Sora koyraa ra nda Eštawol koyraa ra ngi nda ngi wongu jinawey.¹² I žigi ka koy ngi kaloo gorandi Kiryat-Yirim kaj goo Žuda gandaa ra. Woo se hala hō i ga nee nongoo din kaj goo Kiryat-Yirim dumaa ga se Mahane-Dan (maanaa «Dan kaloo»).¹³ I hun no din ka bisa ka koy Efrayim tondi hondey ra ka koy too Mika hugoo do.¹⁴ Aru guwaa kaj bay ka koy Layiš gandaa monno na šennoo zaa ka nee ngi armey se: «War ga bay kaj hugey wey, *beene kaayi-ize, nda tooruyan, nda assuura, nda nzorfu kaaray tooru goo i ra? Sohō war ma bay haya kaj war ga kaa k'a tee.»¹⁵ Aru guwaa kuubi ka koy arusoogaa Lewi boraah do kaj ti Mika hugoo do, i n'a hāa wala a ga saabu.¹⁶ Woo gar Dan borey aru zangu idduwaa (600) ga kay hugoo mijnoo ga, ngi nda wongu jinawey.¹⁷ Aru guwaa kaj bay ka koy gandaa monno žigi, i huru hugoo ra, i na assuura, nda beene kaayi-izoo, nda toorey, nda guuru tooroo zaa waatoo kaj sargari juwalkaa ga kay hugoo mijnoo ga, ngi nda boro zangu idduwaa (600), ngi wongu jinawey goo kabey ra.¹⁸ I nka huru Mika hugoo ra ka assuura, nda beene kaayi-izoo, nda toorey, nda nzorfu kaaray tooroo zaa kaj sargari juwalkaa nee i se: «Macin no war ga wiri ne ra?»¹⁹ I nee a se: «Dangay, ni kaboo dan ni mijnoo ga, kaa ir bande, tee ir se baaba nda sargari juwalkaw. Ma tee sargari juwalkaw aru folloku se wala ma tee sargari juwalkaw Izirayel ra alkabiila foo nda hugu foo se, affoo ka baa ma ne?»²⁰ Sargari juwalkaa binoo kan, a na beene kaayi-izoo, nda toorey, nda assuura zaa, a hanga jamaa ka koy.

²¹ I na fondaazaa ka koy, i na alaayaney, nda jawdey, nda almaanoo dañ ngi jine.
²² Waatoo kaj i mooru Mika hugoo, borey kaj goo hugey ra kaj ga taalamma Mika hugoo ga marga ka huru Dan borey cewey ra. ²³ Kaj i too i do, i kaati Dan borey bande. Dan borey bere, i nee Mika se: «Macin ka tee kaj se n'ga borey wey marga?» ²⁴ A nee: «Ay koyey, hayey kaj ay n'i tee, war n'i taa sargari juwalkaa kone, war koy. Macin ka cindi ya ne? Adiši taka foo nda war ga hin ka nee ya ne: «Macin ka tee?» ²⁵ Dan borey nee a se: «Masi ir haŋawey kayri, borey kaj biney tun masi koy gum war ga, n'ga ni boj faatandi, ni nda ni hugoo.» ²⁶ Dan borey koy ngi fondaar. Mika dii kaj i gaabi nda nga, a yee nga do.

Dan koyraa nda nga Irkoy hugoo

²⁷ Dan borey na hayey zaa kaj Mika n'a tee, i na nga *sargari juwalkaa ka koy. I na Layiš tangam, jamaa kaj goo baani nda lakkalkanay ra. I n'i wii nda takuba, i na ngi koyraa ton nuune ra k'a tee boosu. ²⁸ Boro kul mana kaa k'a kaa kabe ra, zama a ga mooru Sidon, koyné mo nga nda boro kul sii cere ra. A sii kala gooroo ra kaj ga koy Bet-Rehab koyraa ra. Woo banda ga, Dan borey na koyraa cin ka goro a ra. ²⁹ I na koyraa maapoo cee Dan, ngi baaba Dan kaj hayandi Izirayel maapoo ka huru a ga, cee jinaa koyraa maapoo ti Layiš. ³⁰ Dan borey na assuuraa kayandi ngi m'a gana. Musa iz'aroo ti Geršom. Geršom iz'aroo ti Žonataj. Žonataj, nga nda nga iz'arey tee sargari juwalkaw Dan borey se hala waatoo kaj i na jamaa dii ka koy ganda tanayaaj ra. ³¹ I na Mika assuuraa kayandi ngi boj se kaj a n'a tee, assuuraa cindi no din waatoo kul kaj Irkoy hugoo goo Siloⁿ.

Lewi aru foo nda nga wahayoo fillaa

19 ¹ Alwaatey wey ra kokoy sii Izirayel ra. *Lewi aru foo kaj taabuši Efrayim tondi hondey koroo ra na *wahay kaj hun Betelehem kaj goo Žuda zaa ka goro nda a. ² Wahayoo futu a ga, woo banda ga, woyoo n'a nař ka koy nga baaba do Betelehem kaj goo Žuda, a na waati tee no din, handu taaci. ³ Han foo kurjoo tun ka koy dii a ka šeljan binoo se k'a willi kate. Nga tamoo nda nga farka hinka goo a bande. Woyoo n'a dañ nga baaba hugoo ra, kaj woysoogaa baaba dii a, a n'a kubay nda jaali. ⁴ Nga nzuraa kaj ti woysoogaa baaba n'a dii, a goro a do jirbi hinza. I ḥaa, i ḥaj, i na cijiney kul tee no din. ⁵ Jirbi taacantoo, i biya ka tun. Waatoo kaj Lewi boraa ga baa ka koy, woysoogaa baaba nee nga nzuraa se: «Ḥaa jina, ma duu albarka, woo banda ga, war ma koy.» ⁶ I goro, i ḥaa, i ḥaj ngi boro hinkaa kul. Woysoogaa baaba nee kurjoo se: «Ay g'a wiri ni ga, ma cijinoo tee koyné, ma jaali.» ⁷ Kurjoo tun nga ma koy, amma nzuraa šendandi a ga hala a na cijinoo tee no din. ⁸ Jirbi guwantoo, a biya ka tun nga ma koy. Woysoogaa baaba nee koyné: «Ay g'a wiri ni ga, ma duu albarka, war ma cindi ne hala waynaa ma yay.» Ngi boro hinkaa kul ḥaa. ⁹ Woo banda ga, kurjoo tun nga ma koy nga, nda nga wahayoo, nda nga tamoo. Amma nzuraa, woysoogaa baaba nee a se: «Zaaroo ben, waynaa kaj, ay g'a wiri war ga, war ma kani, zaaroo ben, wa kani ne, ni binoo ma jaali. Suba war ga biya ka tun ka fondaazaa, n'ga koy ni do.»

¹⁰ Amma aroo wanji ka kani, a tun ka koy. A too hala Žebuz tenje kaj ti Žerizalem nda farka soolante hinkaa nda nga wahayoo. ¹¹ Waatoo kaj i man Žebuz, waynaa kaj, tamoo nee nga koyoo se: «Ay g'a wiri ni ga, ir ma kuubi ka koy Žebuz borey koyraa woo ra, ir ma cijinoo tee no din.» ¹² Nga koyoo nee a se: «Ir si kuubi ka koy koyra waani ra kaj ra Izirayel boro sii. Ir ma bisa ka koy hala Gibeya.» ¹³ A nee koyné nga tamoo se: «Ir ma koy ka man Gibeya wala Rama, ir ma cijinoo tee nongu hinkaa woo affoo ra.» ¹⁴ I bisa ka koy ngi fondaar ra, waynaa goo ma kaj kaj i man

ⁿ18.31 Žozuwe 18.1.

Gibeya kaj ti Benžamej alkabiila wane.¹⁵ I kuubi ka koy cijinoo tee Gibeya. I huru, i kay koyraa farroo ra. Amma boro kul man'i zumandi nga do hala i ma kani.

¹⁶ Nga ne, cijinoo ra, aru žeena foo kaj ga hun nga faarey do, aroo man'ti kala Efrayim tondi hondey boro, taabuši no Gibeya, ka gar nongoo din borey man'ti kala Benžamej boroyan.¹⁷ Aru žeena na bojoo jer, a ga dii naarukaa koyraa farroo ra. A nee: «Man ra n'ga koy? Man ra ni hun?»¹⁸ A nee a se: «Ay mana hun kala Betelehem kaj goo Žuda, ay sii ma koy kala Efrayim tondi hondey koroo ra kaj wane nda agay. Ya na koy kala Betelehem kaj goo Žuda. Ay goo ma naaru ka koy ay hugooⁿ do, amma fonda ra boro kul man'ay yawzunbay.¹⁹ Ka gar subu koga nda fita goo ir kone ir farkey se, ay goo nda ḡaayan nda *alaneb hari mooro agay, nda ni koṇja, nda tamoo kaj goo ni tamey bande se. Ir si too haya kul ga.»²⁰ Aru žeena nee: «Baani kubay! Ay ga huga nda haya kul kaj ga n'ga too. N'si cijinoo tee farroo ra.»²¹ A n'i ka koy nga do, a na farkey noo fita. Naarukey na ngi cewey numay, i ḡaaj, i haŋ.

²² Waatoo kaj i goo binekaanay ra, koyraa aruyaŋ, aru laalayaŋ na hugoo kuubi k'a bere ka ganboo kar-kar ka nee aru žeena kaj ti hugoo koyoo se: «Boraa fattandi kaj hurtu ni do hala ir ma kani nda a.»²³ Hugoo koyoo fatta kate i do, a nee i se: «Kalaa, ag'armey, ay g'a wiri war ga, war masi goy laala tee, zama boraa woo mana huru kala ay do. War masi haawoo woo cine tee.²⁴ Wa hanajer, agay ize woyoo kaj si aru bay nda aroo woo wahayoo goo ne. Ay g'a wiri war ga, war ma naŋ y'i fattandi war se, war m'i hasara ka haya tee i se kaj kan war se. Amma war masi haawi beeroo woo tee boraa woo se.»²⁵ Waatoo kaj arey mana hanajer hugoo koyoo se, naarukaa na nga wahayoo dii k'a kaataray i se taray. I marga nda woyoo, i n'a žilla cijinoo kul hala subbaahoo ra. Waatoo kaj moo ga baa ka boo, i na woyoo naŋ.

²⁶ Subbaahoo ga baa ka too, wahayoo koy kaj aroo kaj do nga koyoo goo hugoo mijnoo ga hala gandaa kaaray.²⁷ Subbaahoo ra, kurjoo tun, a na hugoo mijnoo feeri ka nga fonda za. Nga ne, woyoo, nga wahayoo ne ma daaru hugoo mijnoo ga, kabey goo hugoo jindoo ra.²⁸ A nee nga woyoo se: «Tun, ir ma koy.» Amma zaabi sii no. Kurjoo na bukaa fur nga farkaa boj ka fonda za ka koy nga do.²⁹ Waatoo kaj aroo too nga hugoo do, a na huryaw za, a na nga woyoo dii, a n'a dunbundbu, nongu ka koy nongu, dunbu woy cindi hinka (12), a n'i sanba Izirayel laboo kul ra.³⁰ Borey kul kaj dii woo nee: «Abada woo cine mana bay ka tee, a mana bay ka diyandi za Izirayel borey žigi ka hun Misira gandaa ra hala hō.» I nee koyne: «Wa miile hayaa woo ga, wa cere guna, war ma hayaa har kaj war dii a.»

Izirayel borey na Benžamen alkabiila borey wongu

20 ¹ Woo banda ga, Izirayel borey kul fatta, jamaa kul marga ka tee sanda boro folloku za Dan hala Ber-Šeba nda Galad gandaa Abadantaa jine Mispa koyraa ra.² Izirayel jamaa kul boŋkoyney ga kay Irkoy jamaa margaroo ra, i man'ti kala wongu-ize boro zenber zangu taaci (400.000) kaj goo cee ga takubakoyniyaj.³ Woo gar Benžamej borey maa kaj Izirayel borey žigi ka koy Mispa.

Izirayel borey nee i se: «Wa šelanj. Taka foo nda goy futaa woo tee?»⁴ Woo ga, *Lewi boraa, woyoo kaj wiiyandi kurjoo nee: «Ya nka kaa Gibeya koyraa ra Benžamej wanoo ra ka cijinoo tee no din, agay nda ay *wahayoo.⁵ Gibeya borey tun ay ga ka hugoo kaj ra ay goo wanga cijinoo ra. Agay no i na anniya ngi m'ay wii, amma ay wahayoo no i n'a hasara, a buu.⁶ Ay n'ay wahayoo dii, ay n'a dunbundbu, ka dunbey sanba Izirayel laboo kul ra, zama i na almuhal nda saamataray tee Izirayel ra.⁷ Aywa Izirayel borey, war kul goo ne, wa cere guna ka haya kayandi.»⁸ Kaj jamaa maa woo, i kul tee mee foo, i nee: «Boro kul ir ra si koy nga hukkumoo

ⁿ19.18 «ay hugoo», hantum fooyan ga nee «Abadantaa *hugoo».

ra, boro kul si yee nga hugoo do.⁹ Sohō hayaa ne kaj ir g'a tee Gibeya koyraa borey se: ir ga *alkurra kar ka koy.¹⁰ Izirayel alkabiilawey kul ra ir ga aru zangu (100) kul iwoy (10) zaa ra, aru zenber foo (1.000) ir ga zangu (100) zaa a ra, zenber woy (10.000) zenber foo (1.000) ga zandi a ra. I ga koy hunay cee ci wongu-izey se. Nda woo teendi, wongu-izey ga koy Gibeya koyraa kar ka sawa nda saamataraa kaj i n'a tee Izirayel ra.»

¹¹ Izirayel borey kul marga koyraa ga, i tee affoo. ¹² Izirayel alkabiilawey na boroyaj sanba Benžamej gandaa kul ra ka nee: «Takaa foo nda goy futaa woo cine hin ka teendi war game? ¹³ Sohō wa boro laaley wey kaj goo Gibeya dii hala ir m'i wii ka haya futu kaa Izirayel ra.» Amma Benžamej borey wanji ka hajajer ngi armey, Izirayel borey se ¹⁴ hala nongu kaj ra i hun ngi koyrawey ra ka marga Gibeya ka fatta ka Izirayel borey wongu. ¹⁵ Benžamej borey hun ngi koyrawey ra ka kaa, hanoo din i man'ti kala boro zenber waranka cindi iddu (26.000) kaj kone takuba goo kaj sii Gibeya borey cindey ra kaj kabandi, kaj ti wongu-ize suubante zangu iyye (700). ¹⁶ Wongu-ize suubante zangu iyya (700) sii kala jamaa ra, kabe waawaa nda i ga goy. Ngi affoo kul ga hin ka fizza ka hinbiri-ize folloku neesi k'a kar nda nga tondoo bila nda i m'a hatta. ¹⁷ Izirayel borey kaj kabandi bila Benžamej alkabiilaa man'ti kala boro zenber zangu taaci (400.000) kaj kone takuba goo, i kul man'ti kala wongaarijan.

¹⁸ Izirayel borey tun ka žigi ka koy Betel, i na Irkoy ibaayoo cee ci ka nee: «May no ma tee ir ra boro jinaa ka koy Benžamej borey wongu?» Abadantaa nee: «Žuda no ma tee ijinaa ka koy.» ¹⁹ Subbaahoo ra, Izirayel borey koy ngi kaloo gorandi Gibeya tenje. ²⁰ Izirayel borey fatta ka Benžamej wongu, i na ngi wongu-izey marga jama-jama ka koy i wongu Gibeya. ²¹ Benžamej borey fatta Gibeya, i na Izirayel boro zenber waranka cindi hinka (22.000) kar ganda. ²² Izirayel borey jamaa na bine tee, i na wongu-izey marga koyne nongoo kaj ra i bay ka marga zaari jinaa. ²³ Izirayel žigi ka koy, i hée Abadantaa jine hala cijinoo ra. I na Abadantaa ibaayoo cee ci ka nee: «Ay ga hima ka koy ag'armaa Benžamej borey wongu koyne wala?» Abadantaa nee: «Wa žigi ka koy i ga.» ²⁴ Izirayel borey koy man Benžamej borey jirbi hinkantoo hane. ²⁵ Jirbi hinkantoo woo, Benžamej borey fatta Gibeya k'i kubay. I na boro zenber woy cindi yaaha (18.000) kar ganda Izirayel borey ra koyn, borey wey kul man'ti kala takubakoyniyan. ²⁶ Izirayel borey kul, jamaa kul žigi ka koy Betel, i hée ka cindi no din Abadantaa jine. Hanoo din, i meehaw hala cijinoo ra, i na *sargari kukuranteyar nda *alaafiya teendi sargarijan kaa Abadantaa jine. ²⁷ Izirayel borey na Abadantaa ibaayoo cee ci. Waatoo woo, Irkoy *amaanaa sundukoo sii kala Betel, ²⁸ Haruna iz'aroo Eleyazar, nga iz'aroo Pinehas goyoo zaaroo ti haney din. I nee: «Ay ga hima ka wongu marga ka koy ag'armaa Benžamej borey wongu koyne wala ya s'a tee koyne?» Abadantaa nee: «Wa žigi ka koy, zama suba ay g'i dan ni kaboo ra.»

Benžamenj borey ga baa ka ben

²⁹ Woo ga, Izirayel na zanbaguuusu tee ka Gibeya kuubi k'a bere. ³⁰ Izirayel borey žigi ka koy ka Benžamer borey wongu jirbi hinzantoo. I na wongu-izey marga jama-jama Gibeya tenje sanda cee jinawey. ³¹ Benžamej borey fatta ka koy Izirayel jamaa tangam, i n'i gaaray ka mooru koyraa. I sintin ka wiiya Izirayel jamaa ra sanda cee jinawey takaa, i na boro waranza (30) wii hawsaa ra, i wiiya fondaar ka kaj ga žigi ka koy Betel, i wiiya fondaar faa ra kaj ga žigi ka koy Gibeya. ³² Benžamej borey nee: «Ngi ne ka karandi ir jine sanda cee jinaa takaa!» Amma woo gar Izirayel borey nka nee: «Ir ma zuru k'i moorandi koyraa ka koy fondawey here.» ³³ Izirayel borey kul na ngi dogey naj, jere foo koy tee jama-jama Bal-Tamar. Jere faa kaj na lantaa hirri haabu ka hun nongoo kaj ra i goo ka koy Geba farroo ra. ³⁴ Wongu-ize suubante

zenber woyaa (10.000) hun Izirayel kul ra ka kaa Gibeya tenje. Wongoo koron, Benžamej borey si tammahā wala bone ga duu ngi.³⁵ Abadantaa na Benžamej kar Izirayel jine. Hanoo din, Izirayel borey na boro zenber waranka cindi guu nda zangu (25.100) wii Benžamej borey ra, i kul man'ti kala takubakoyniyaj. ³⁶ Benžamej borey dii kaj ngi karandi.

Takaa ne kaj nda i n'i kar: Izirayel borey nka muray ka zuru Benžamej borey jine, zama Izirayel borey ga bay kaj lanta no ngi n'a hirri Gibeya. ³⁷ Borey kaj lanba ka zanbaguuus tee cahā ka gum Gibeya ga, i koy jine ka koyraa kul wii nda takuba. ³⁸ Izirayel borey na silbay foo noo cere se kaj ti zanbaguuusu teekey ga hima ka dullu beeri tunandi koyraa ra. ³⁹ Izirayel borey yee banda wongoo ra. Benžamej sintin ka boroyaŋ wii Izirayel borey ra, boro waranza (30) cine. Benžamej borey nee: «Šikka sii kaj i karandi kaaray sanda cee jinaa wongoo takaa.» ⁴⁰ Amma dullu kuku sintin ka tun koyraa ra. Benžamej borey nel, koyraa kul ti dullu kaj ga žigi beenaa ra. ⁴¹ Waatoo kaj Izirayel borey bere i ga, Benžamej borey zalba, zama i dii kaj bone na ngi kar. ⁴² I bere ka zuru Izirayel borey jine ka koy saajoo here. Amma wongoo mana ben, wey kaj ga hun koyrawey ra sintin k'i wii, zama i na Benžamej borey daŋ game. ⁴³ I na Benžamej borey kuubi k'i bere, i n'i gaarandi hala Gibeya tenje waynahunay here k'i motti. ⁴⁴ Boro zenber woy cindi yaaha (18.000) ka buu Benžamej borey ra, i kul man'ti kala wongaariyaj. ⁴⁵ Affooyaj bere ka zuru ka koy saajoo ra, Rimor tondoo here, amma i na boro zenber guu (5.000) wii Benžamej borey fondaar ra, i koy a ga k'i gaarandi hala Gidom, i yee ka boro zenber hinka (2.000) wii i ra. ⁴⁶ Boro hinnaa kaj buu Benžamej alkabiilaar ra hanoo din man'ti kala boro zenber waranka cindi guu (25.000) kanyaj ti takubakoyni, i kul man'ti kala wongaariyaj. ⁴⁷ Boro zangu iddu (600) bere ka zuru ka koy saajoo ra, Rimor tondoo do, i cindi Rimor tondoo do handu taaci. ⁴⁸ Izirayel borey yee kate Benžamej borey se, i na Benžamej borey wii nda takuba ka huru ngi koyrawey kul ra ka borey, nda adabbawey, nda haya kul wii kaj goo i ra. Koyrawey kul kaj goo no din, i na nuune daŋ i ra.

Izirayel borey na Benžamej borey kaj cindi noo wandeyaj

21 ¹ Mispa koyraa ra Izirayel borey žee ka nee: «Boro kul ir ra si nga ize woyoo hijandi Benžamej boro se.» ² Jamaa koy Betel, i goro no din Irkoy jine hala almaaroor ra. I na jinde jer ka hanse ka hēe. ³ I nee: «Abadantaa, Izirayel Koyoo, macin se woo tee Izirayel ra hala nongu kaj ra Izirayel alkabiila foo kuma?» ⁴ Subaa ra, jamaa biya ka tun, i na sargari tonadoo cin no din ka *sargari kukuranteyaj nda *alaafiya teendi sarginariyaj kaa. ⁵ Izirayel borey nee: «Alkabiila foo no alkabiilawey ra ka mana žigi ka koy margaroo ra Abadantaa do?» Zama žeeyan beeroo kaj teendi nee kaj boro kaj mana žigi ka koy Abadantaa do Mispa koyraa ra, žeeyanoo nee: «A waazibi boraan ma wiyyandi.» ⁶ Ka gar Izirayel borey biney maray ngi armey Benžamej borey se, i nee: «Hō alkabiila foo halaci ka hun Izirayel ra. ⁷ Benžamej arey kaj cindi, man ra ir ga duu i se woy hijay se, zama ir nka žee nda Abadantaa kaj ir s'i noo ir ize woyey i ma hiji ey?»

⁸ I nee: «Izirayel alkabiilawey ra boro goo no kaj mana žigi ka koy Abadantaa do ne Mispa wala? Woo gar Yabeš koyraa kaj goo Galad gandaar ra, boro kul mana koy kaloo do margaroo ra kaj tee Mispa.» ⁹ I na jamaa laasaabu, i gar kaj cimi no kaj Yabeš kaj goo Galad boro kul sii a ra. ¹⁰ Jamaa na boro zenber woy cindi hinka (12.000) wongaariyaj sanba no din k'i yaamar ka nee i se: «Wa koy Yabeš kaj goo Galad borey wii nda takuba, ngi, nda woyey, nda zankey. ¹¹ Hayaa ne kaj war g'a tee: ·War ma arey kul halaci sōy, nda woy kul kaj kani nda aru.» ¹² Borey ra kaj goo Yabeš kaj goo Galad, i duu woysoogo zangu taaci (400), hondiyaw kaj mana bay ka marga nda aru, i kate ey kaloo do kaj goo Silo, Kanaŋ gandaar ra.

¹³ Woo banda ga, jamaa kul na dontokawayaj sanba i ma šelaj Benžamej borey se kañ goo Rimoj tondoo do ka alaafiya tee nda ey. ¹⁴ Alwaatoo woo Benžamej borey yee kate. Izirayel borey n'i noo woyey kañ cindi kañ mana wiiyandi kañ i duu ey Yabeš kañ goo Galad. Amma woyey hinnaa si too i se.

¹⁵ Jamaa hinna Benžamej borey se, zama Abadantaa nka folgu kaa Izirayel alkabiilawey ra. ¹⁶ Jamaa boro beerey nee: «Macin no ir g'a tee wey kañ cindi se hala i ma duu wande, zama Benžamej woyey kul halacandi?» ¹⁷ I nee: «Borey kañ cindi Benžamej borey ra ma gaabu hayey ga kañ goo i kone hala ngi alkabiilaas masi tuusandi ka hun Izirayel ra. ¹⁸ Amma ir, Izirayel borey, ir si hin k'i noo ir ize woyey i ma tee ngi wandey, zama ir nka žee ka nee: «Boraa ma laali kañ na Benžamej boro noo wande.»»

¹⁹ Izirayel borey nee: «Aywa, jiiri kul jingar ga tee Abadantaa maapoo ga Silo ra kañ goo Betel se hawsa here, a goo waynahunay here fondaas se kañ ga kañ ga hun Betel ka žigi ka koy Šekem, Silo goo Lebona se gurma here.» ²⁰ Woo banda ga, i na Benžamej borey noo yaamaroo woo ka nee: «Wa koy tugu *alaneb faarey ra. ²¹ War ma guna, waati kañ Silo ize woyey ga fatta ka gan, war ma fatta alaneb faarey ra, boro foo kul ma Silo ize woy foo dii, war ma koy nda ey Benžamej gandaa ra. ²² Nda ngi baabey wala armey kaa ka war wurru ir do, ir ga nee i se: «Wa alhormo tee i se, ir mana hin ka duu woy ngi affoo-foo kul se wongoo ra. Man'ti war k'i noo woy, war mana toope.»»

²³ Woo kañ Izirayel borey n'a har, Benžamej borey n'a tee nda takaa din da. I na woy kañ hinnaa ga too zaa gankey ra kañ i n'i kom, woo banda ga, i koy, i yee ngi laboo ra. I yee ka ngi koyerawey cin, i goro i ra. ²⁴ Alwaatoo din, Izirayel borey hun no din, boro foo kul koy nga alkabiilaas ra nda nga hugoo do, i hun no din, boro foo kul koy nga laboo ra.

²⁵ Alwaatey din ra, kokoy sii Izirayel ra. Boro foo kul ga tee haya kañ kan a se.